باسمه تعالی

فهرستبرگه منابع چاپ سنگی - اداره مخطوطات

شماره ثبت: ۲۷۸۹۹

رده‌بندی دیویی: ۹۱۰ م۹۳۴ج

سرشناسه: میرزا محمود خان

عنوان قراردادی:

عنوان: جغرافی [درسی]

کاتب: میرزا آقا کمرئی تاریخ کتابت:

محل نشر: [تهران] ناشر: کارخانه علیقلی خان تاریخ نشر: [بی تا]

صفحه شمار: ۱۶۳ ص مصور☐ درسی☐ گراور یا افست☐

زبان: فارسی ابعاد: ۱۸/۵×۱۲/۶ نوع خط: نستعلیق

روش تهیه: وقفی☐ اهدایی☐ خریداری☐ ارسالی☐

توضیحات: نامعلوم تاریخ ثبت: ۱/۱ ۱۳۸۰

یادداشتها: ۱. مصدر به جدول اسامی جمیع دول و ممالک روی زمین. ۲. بعنوان دیگر: معرفة الارض. ۳. این کتاب ترجمه از فرانسه می‌باشد.

موضوع(ها): ۱. جغرافیا
۲. جغرافیا - اصطلاحات و تعبیرها

شناسه(های) افزوده: الف. کمرئی، میرزا آقا، کاتب. ب. عنوان

فهرستنگار: [illegible] تاریخ فهرستنگاری: محرم ۸۹

سازمان کتابخانه ها، موزه ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی
اداره مخطوطات

نام کتاب: جغرافی
مؤلف: تألیف و ترجمه: محمود ناظم تلگرافخانه
موضوع: جغرافیا زبان: فارسی
سال چاپ: دورهٔ ناصری محل چاپ: [تهران]
شماره عمومی: ۲۷۸۹۹ کتابخانه / بخش
وقفی / خریداری تاریخ
طول: ۱۸٫۵ عرض: ۱۲٫۶ شماره صفحه ها: ۱۵۳ صفحه
ملاحظات

مصور ☐ دربی ☒ گراوری ☐ افست ☐

سیمی

۱۵۹۵۲۰
کتابخانه آستان قدس مشهد
شماره ثبت ۲۴۰۸۱۳
تاریخ ۸۰ دی
۹۱۰/۳
الف ۹۳۴ م

اسامی جمیع دول و ممالک روی زمین

اروپ	صفحه ۱۴	پرتوکال	۶۸	افغانستان	۹۸
انکلیس	۲۶	ایتالی	۷۰	هرات	۹۸
دانمارک	۳۲	ترکی	۷۴	بلوچستان	۹۸
سود و نروج	۳۵	پرنسیپوت دونوبین	۷۸	چین	۹۹
روسی	۳۹	گرس	۷۹	ژاپون	۱۲
فرانس	۴۳	جزایر یونان	۸۱	هندوستان	۱۳
بلژیک	۵۱	آسیا	۸۱	اندوچین	۱۶
هلاند	۵۳	روسی آسیا	۸۸	افریقا	۱۸
المانی	۵۵	ترکی آسیا	۸۹	مارک	۱۱۱
پروس	۵۸	عربی	۹۱	الژری	۱۱۲
اتریش	۶۱	ترکستان	۹۳	تونیس	۱۱۴
اسپانی	۶۴	ایران	۹۴	ترپیلی	۱۱۵

ساهارا	۱۱۵	کاپ	۱۲۳	پاراگ	۱۴۲
مصر	۱۱۶	امریک یا ینکی دنیا	۱۲۴	پلاتا	۱۴۲
نوبی	۱۱۷	امریک روسی	۱۳۲	اوروگ	۱۴۳
سنگامبی	۱۱۸	گرنلاند	۱۳۲	پرو	۱۴۳
گینه شمالی	۱۱۹	برتانی جدید	۱۳۳	بلیوی	۱۴۴
گینه جنوبی	۱۲۰	اتازونی	۱۳۴	شیلی	۱۴۵
سمبازی و ماتن تی	۱۲۰	مکسیک	۱۳۶	پاتاگنی	۱۴۵
زنگربتی	۱۲۱	کاتمالا	۱۳۸	استاس آمری	۱۴۶
کافرری	۱۲۱	آنتیل	۱۳۸	میکرونزی	۱۴۹
آبیسینی	۱۲۲	کلمبی	۱۳۹	مالزی	۱۴۹
سمال و زنگبار	۱۲۲	کیان	۱۴۰	ملانزی	۱۵۰
مزامبیک	۱۲۳	برزیل	۱۴۰	پلی نزی	۱۵۲

بسم الله الرحمن الرحیم

سپاس بیقیاس مر خدای را سزد تبارک و تعالی که در صورت
آفرینش معنی دانش و بینش نهاد و زبان گوینده و روان
جوینده بخشید تا با شرط امعان و لطف تأنّق در لطایف
صنع و شرایف ایجاد آفاق و انفس درنگرد و از تبدّل
اطوار و تحوّل آثار آن دلایل وحدت ذات و مخایل کمال
صفات او باز داند جلّت اسمائه و عزّت آلائه و صلوات
زاکیات و تحیّات نامیات بر تربت مطهّر و بقعهٔ منوّر

رسول پاک صفوت آب و خاک محمّد المصطفی و اولاد اطیاب
اطهار و اصحاب اخیار ابرار او باد که سلسلهٔ وجود بجمال
محمود و نژاد مسعود ایشان آراسته است و دین قویم و شریعت
مستقیم بمکان علم و امکان حلم ایشان از هر گونه عیب و عوارض جهل
و انکار پیراسته   و بعد در عهد دولت و روزگار سلطنت
پادشاه پادشاه‌زاد و خدیو با عدل و داد وارث تاج
و تخت کیان سایه بان امن و امان شاهنشاه باستقلال کلّ
ممالک ایران المجاهد فی سبیل الله المنصور علی الاعداء ابو المظفّر
ناصر الدین شاه قاجار خلد الله ایّامه و نصر الله اعلامه
که خاطر مبارکش پیوسته مصروف تربیت عام و نشر علوم و
صنایع است و همّت همایونش مقصور بر تمشیت امور و ایجاد
بدایع چاپخانه زاد تربیت یافته دولت ابدبنیاد محمود ناظم مستم ملکزافتانه

مبارکه بحسب فرمایش مطاع و اشارهٔ لازم الاتباع جناب
مقرب الخاقان معتمد السلطان مخبر الدوله علیقلی خان سرتیپ
اول و رئیس تلگرافخانهٔ کل ممالک محروسهٔ ایران دام الله اجلاله
و ضاعف اقباله خواست تا برای تعلیم و تعلم فن مبارک
جغرافی و انتشار و ادارهٔ آن رساله تالیف کند که همه
کس را از مطالعهٔ آن بهره و نصیبی باشد صواب
چنان نمود که کتاب جغرافی مختصری از زبان فرانسوی
بزبان فارسی آرد و ترجمهٔ بلیغ کند و بهر جای حاجت
افتد تالیف و اصل از بیان مدعا قاصر آید در صدد تنقیح و
توضیح برآید و پس از انجام و اختتام آن کتاب را
بحلیهٔ طبع درآورده نشر کند که عموم مردم از فواید
آن تمتع برند و ازین خاکسار بر روی روزگار اثر محسوس و ستی

باقی

باقی مانده بدعای خیرم
یاد کنند و بالله ۶۵
الاستعانه و علیه
التکلان

بسم الله الرحمن الرحیم

جغرافی یا معرفة الارض علمی است که می شناساند سطح کرهٔ زمین را
و مخلوقی که در روی او منتشر اند

زمین یکی از سیاراتی است که بر دور آفتاب متحرک و کسب روشنائی
و حرارت از وی مینماید و تقریباً بشکل کره ایست که دو قطب
وی قدری مسطح است و نزدیکتر بمرکز است

از برای سهولت تحصیل علم جغرافی خامه ساخته میشود و زمین بواسطهٔ کره
و یا بواسطه رسم کردن قطعات او بر روی کاغذ چنانچه در روی کاغذی

سطح

سطح زمین را بواسطه دو نیم کره رسم نمایند و این نقشه را بزبان فرانسه
ماپوموند می نامند و برای تعیین هر یک از نقاط زمین تصور کرده اند چهار
نقطه مشرق مغرب جنوب شمال مشرق نقطه ایست که از او آفتاب
در نظر ما طالع می آید و مغرب نقطه که در آنجا غروب میکند شمال
نقطه ایست که هرگاه شخص بطوری بایستد که دست راستش بجانب
مشرق و دست چپ بجانب مغرب باشد مواجه او واقع میشود
و نقطهٔ جنوب برخلاف آنست و در نقشها عادت بر این جاری
شده که جهة شمال در فوق واقع باشد

در اصطلاحات متعلقه بزمین

کرهٔ زمین مرکب است از آب و خاک آب تقریباً احاطه دارد بر دو ثلث زمین
کنتینان عبارت است از زمین وسیعی که شخص میتواند در تمام
آن سیر کند بدون اینکه تجاوز از دریا نماید

جزیره

یا آیل عبارت است از قطعه از زمین که از همه جانب آب
بوی احاطه کرده باشد
آرشیپیل عبارت است از مجموع چند جزیره
شبه جزیره یا پِنِنسیل عبارت است از قطعهٔ زمینی که آب
بوی احاطه داشته باشد اما نه احاطه تام بلکه راهی از خشکی‌ها و باشد
و قطعه زمین که وصل میکند شبه جزیره را بخشکستان ایسْتِم نامند
دماغه یا کاپ عبارت است از قطعه زمینی که داخل دریا شده باشد
زمین جلگه یا پلین عبارت است از قطعهٔ از زمین که هیچ
بلندی و پستی در وی نباشد
کوه یا مُنتانی عبارت است از یک مجموعه از خاک و سنگ
که بلند شده باشند از سطح زمین
کوه مسلسل یا شین عبارت است از کوههای متعدده که

یکی

یکی بعد از دیگری باشند و هرگاه کوه منفرداً واقع شده باشد
آن را پیک نامند
درّه یا والِه فضائی را گویند که واقع مابین دو کوه
یا مابین دو رشته از کوهی بود
تنگه یا گُرژ عبارت از معبر تنگی است که واقع باشد مابین
دو کوه یا یک کوه و دریا
کوه آتش فشان یا وُلکان عبارت است از کوهی که مواد
سوزاننده از سر وی خارج شود و سوراخی که آن مواد
بیرون آید کراتِر نامند
مملکت یا کُنتره عبارت است از فضای زمینی که مشتمل باشد
جمعی را که بیک لغة تکلم کنند و مطیع یک قانون و شریعت باشند
سرحد یا لیمیت عبارت از موضعی است که مملکتی در آنجا

متهر

منتهی و دیگری از آن ابتدا کند

پای تخت یا کاپیتال عبارت است از شهر مقر حکمران مملکت

و تعیین میشود ابعاد روی زمین بواسطه

ذرع یا متر ذرع عبارت است از سی و دو اصبع که هر اصبعی بقدر

عرض شش جو معتدل و عرض هر جوی بقدر عرض شش تار موی یال اسب

و متر عبارت است از یک قسمت از چهل میلیان قسمت دوره زمین

و زمین منقسم شده است به پنج قسمت اروپ

آزی یا آسیا افریک یا افریقا

که ممالک قدیمه اند ینگی دنیا یا امریک که ممالک جدیده اند

و اسیانی یا استرالی که عبارتند از یک مجموعه جزایر زیادی که

در بحر محیط واقعند

در اصطلاحات متعلقه بآبها و دریاها

دریا

دریا یا اسیان عبارت از فضائی است وسیع که مملو

از آب شور باشد

خلیج یا گلف قطعه ایست از دریا که داخل در زمین شده باشد

بندر طبیعی یا راد جای محفوظی است از دریا که کشتی در انجا

بطور اطمینان توقف مینماید

بندر مصنوعی یا پرت موضعی است از دریا که محض ایستادن کشتی

باطمینان و خاطر جمعی ساخته اند

بغاز یا دیتروات قطعه تنگی است از آب دریا که مابین دو زمین واقع

شده باشد

غدیر یا لاک عبارت از آبهای شیرین زیادی است که در یک

موضع از خاک جمع شده باشند

رودخانه یا فلو آب جاریست که بدریا می ریزد

نهر یا ریویر آب جاریست که به رودخانه یا نهر دیگر میریزد

تقسیم آبها و دریاها

دریاهم مانند زمین به پنج قسمت تقسیم شده

اُسِیان اَتلانتیک مابین اروپ و افریقا از جانب مشرق و میانهٔ اروپ و امریک از جانب مغرب

اُسِیان بزرگ که مابین امریک و آسیا واقعست

اسِیان اَندین یا دریای هند که در جانب جنوب آسیاست

اُسِیان گلاسیال ارکتیک یا دریای منجمد شمالی که در جهة قطب شمالی است

اُسِیان گلاسیال انتارکتیک یا دریای منجمد جنوبی که در جانب قطب جنوبی واقع است

اروپ

کوچکتر از سایر قطعات ولی معتبرتر از همه آنهاست از حیثیت جمعیت نسبت بخاک خود و بواسطهٔ دولت و صنایع و سکان

وضع و حدود آن

اروپ موضوع است در شمال و مغرب آسیا و افریقا و محدود است از جانب شمال بدریای منجمد شمالی یا اُسِیان گلاسیال ارکتیک و از جانب مشرق با آسیا و رودخانهٔ اورال یا رود اورال و دریای مازندران یا میر کاسپین و از جانب جنوب بکوه قفقاز و بحر سفید یا دریای مدیترانه و از جانب مغرب با اُسیان آتلانتیک

وسعت خاک اروپ

نه میلیان و شصت هزار کیلومتر مربع است

وسعت اروپ با انضمام جزایر اروپ

[illegible]

ده میلیان و صد و هشتاد هزار کیلمتر مربعست

جمعیت اروپ سیصد میلیان است

طول اروپ تقریباً پنجهزار و پانصد کیلومتر

و عرضش تقریباً چهار هزار کیلومتر است

تقسیم آن

این قطعه منقسم است بشانزده دولت معتبر که چهار از آنها در جانب شمال واقعند اول انگلیس یا ایل بریتانیک دوم دانمارک سیم سوئد یا نروج چهارم روس یا لهستان یا لمنی و هفت از آنها در وسط اول فرانس دوم بلجیک سیم هلاند چهارم آلمانی یا کنفدراسیون ژرمانیک پنجم پروس ششم اتریش هفتم سویس

پنج دیگر در جانب جنوب اول پرتوگال دویم اسپانی سیم ایتالی یا بعضی ممالک متعلقه بآن یا پنینسوله دانوبین پنجم گرس یا جزایر یونان

دریاهای آن

سه دریای بزرگ در اروپ واقعند که سیزده دریای کوچک از آنها بوجود آمده اول دریای منجمد ارکتیک که مشتمل است بر دریای سفید و دریاچی را که در جانب شمال روس واقعند دوم دریای آتلانتیک که مشتمل است بر دریای شمال واقعه در مشرق انگلیس و دریای بالتیک واقع در جانب سوئد بمغرب روس و دریای مانش که واقع مابین فرانس و انگلیس است و دریای ایرلاند که واقع مابین انگلیس و ایرلاند است سیم دریای مدیترانه که جزئی است از دریای محیط اتلانتیک

۲۴۰۸۴۳ م
۲۷۸۹۹ ع

که مشتمل است بر دریای سیسیل واقع در شمال سیسیل و دریای
آدریاتیک واقع در مشرق ایتالی و دریای یونین یا یونان
واقع بجنوب ایتالی و دریای ارشیپل واقع بمشرق گریس
و بجنوب مملکت عثمانی و دریای مارمارا واقع مابین اروپ
و آسیا و دریای سیاه و دریای ازف که در جانب جنوب
روس واقعند و دریای مازندران که اتصال بهیچ یک از
دریاها ندارد

خلیجهای اروپ

خلیجهای معتبره واقعه در اروپ از اینقرار است
اول خلیج بتنی دویم خلیج فنلاند سیم خلیج ریگا در دریای بالتیک
چهارم خلیج زویدرزه در دریای شمال پنجم خلیج گاسکن
در دریای آتلانتیک ششم خلیج لین هفتم خلیج ژن

هشتم خلیج ونیز در دریای مدیترانه نهم خلیجهای ترنت
و لپانت در دریای یونان دهم خلیج سالنیک در دریای
ارشیپل

بغازهای اروپ

اتصال دریاهای اروپ بواسطه دوازده بغاز معتبره است
بغاز اسکاژراک دوم کاتگا سیم بغاز سوند که وصل
مینماید دریای بالتیک را بدریای شمال چهارم بغاز
پادوکاله که وصل مینماید دریای مانش را بدریای شمال
پنجم کانال شمالی ششم کانال سن ژرژ که وصل میکند
دریای آتلانتیک را بدریای ایرلاند هفتم بغاز ژبرالتار
که وصل میکند دریای آتلانتیک را بدریای مدیترانه هشتم
بغاز مسین که وصل میکند دریای سیسیل را بدریای یونان

نهم کانال تزرانت که وصل مینماید دریای آوریاتیک را
یازدهم بدریای یونان دهم بغاز داردانل کانال اسلامبول
دوازدهم که وصل میکند دریای مارمارا بدریای سیاه و دریای آرشیپل
بغاز آنی کاله یا بغاز کافا که وصل میکند دریای
سیاه را بدریای ازف

جزایر معتبرهٔ اروپ

جزایر معتبره آن از اینقرار است در دریای منجمد جزیره
اسپیتزبرگ واقع بمملکت روس جزایر الفدمن
واقعه در مملکت سوئد در دریای بالتیک جزیره آرشیپل
دانوا واقع در مملکت دانمارک جزیره گتلاند
واقع در مملکت سوئد جزیرهٔ آلاند واقع در مملکت
روس در دریای محیط آتلانتیک جزایر

بریتانیک واقع در مملکت انگلیس
جزایر ایسلاند واقع در مملکت دانمارک در دریای مدیترانه
جزایر بالآر واقع در اسپانی
جزیره کرس واقع در فرانس
جزیره ساردین جزیرهٔ الب جزیرهٔ سیسیل
واقعه در ممالک مختلفهٔ ایتالی
جزیره مالت واقع در انگلیس
جزیره معروف بارشیپل گرک واقع در کرسیس
جزیره کاندی واقع در مملکت ترکی
جزایر یونان در حمایت دولت انگلیس

شبه جزایر اروپ

شبه جزایر معتبره از اینقرارند

شبه جزیره اسکاندیناو که در بر دارد سوئد و نروج را

شبه جزیره معروف به پنینسول هسپانیک

شبه جزیره ایتالی که شامل است چند مملکت را

شبه جزیره ژوتلاند در دانمارک

شبه جزیره مره در دولت گریس

شبه جزیره کریمه در جانب جنوب روسی

دماغهای اروپ

دماغهای معتبر این قطعه از اینقرارند

دماغه نازر بجنوب نروج

دماغه اسکاژان بشمال دانمارک

دماغه هگ بشمال فرانس

دماغه فینیستر بشمال و مغرب اسپانی

دماغهٔ سن وینسان بجنوب و مغرب پرتوکال   دماغه لکا
بجنوب ایتالی دماغه ماتاپن بجانب جنوب گریس

کوههای معتبرهٔ اروپ

کوههای عمدهٔ این قطعه که منعقد می‌سازند دو کوه بزرگ را که یکی در
جانب مغرب و دیگری در جانب مشرق‌اند کوههای اورال
که سرحد مابین اروپ و آسیا هستند کوههای دوفرین یا آلپ
اسکندیناو که واقع مابین سوئد و نروج است

کوههای پیرن سرحد فرانس و اسپانی

کوههای آلپ مابین فرانس و سویس و ایتالی

کوههای آپنن از کوههای آلپ که از تمام ایتالی میگذرد

کوههای کراپاک بشمال و مشرق نمسه یا اتریش

کوههای بالکان بشمال ترکی یا عثمانی

کوه قفقاز یا گکاز مابین دریای سیاه یا نوار و دریای

مازندران یا مرکاسپین

کوههای پیرنیک که تجاوز میکنند از مملکت اسپانی

در اروپ چند کوه آتش فشان است

اول هکلا واقع در ایسلاند

دوم وزوو نزدیک ناپل در مملکت ایتالی

سیم اتنا واقعه در سیسیل

رودخانهای معتبره اروپ

از کوههای اروپ آبهای زیادی جاری و باعث وجود رودخانهای

متعدده گشته اند که بدریاهای مختلفه میریزند آنچه بدریای

منجمد شمالی میریزد

رودخانه پتشکرا و رودخانه تانا و بدریای سفید میریزد

رودخانه اوینا و در خلیج تبنی میریزد

رودخانه ترینا بدریای بالتیک میریزد

رودخانه نوا و رودخانه ویستول و رودخانه اوده

بدریای شمال میریزد

رودخانه الب و رودخانه وزو و رودخانه رن

و رودخانه مز و رودخانه لسکت و رودخانه تمیز

بدریای مانش میریزد

رودخانه سن بدریای آتلانتیک میریزد

رودخانه لوار و رودخانه ژیرند و رودخانه تمین

و رودخانه دور و رودخانه کادیانا و رودخانه

کادال کیویر بدریای مدیترانه میریزد

رودخانه ابر و رودخانه رن و رودخانه

آرن ورودخانه تیمز بدریای آلمان میریزد
رودخانه پو ورودخانه آدیج بدریای
سیاه می ریزد
رودخانه دانوب ورودخانه دنیستر ورود
خانه دنیپر بدریای آزف میریزد
رودخانه دن بدریای مازندران می ریزد
رودخانه اورال ورودخانه ولگا

انگلیس

وضع وحدود آن جزایر بریتانیک موضوعند
بشمال ومغرب فرانس ومنعقد ساخته اند ممالک بریتانی وایرلاندرا
که نامیده شده اند دولت انگلیس واین مملکت محدود است
بشمال بواسطه دریای محیط آتلانتیک وبمشرق بدریای شمال

وبجنوب

وبجنوب بپاوکاله ودریای مانش وبمغرب بدریای محیط
آتلانتیک

وسعت خاک وجمعیتش

وسعت انگلیس مساویست بسیصد هزار کیلومتر
مربع
وجمعیت آن مساویست بسی ملیان وجمعیت تمام متصرفی
این دولت درینگی دنیا وافریقا وآسیا وغیره زیاده از
دویست ملیان است

کوههای آن

کوههای معتبره مملکت انگلیس ازاینقرار است
کوههای شویوت واقع مابین انگلیس واکس
کوههای مملکت گال کوههای گرامپیان دراکس

رودخانهها

رودخانهای انگلیس از اینقرارند

رودخانهٔ هومبر و رودخانه تمیز که بدریای شمال
می ریزند
رودخانه سیورن که بدریای محیط آتلانتیک میریزد
رودخانه مرسی که بدریای ایرلاند میریزد در انگلیس
رودخانه کلید که بدریای اتلانتیک میریزد در ایرلاند
رودخانهٔ شانن که بدریای شانن میریزد
رودخانه لیفی که بدریای ایرلاند میریزد

تقسیمات و شهرهای معظم انگلیس

مملکت بریتانی و ایرلاند مرکب اند از دو جزیره بزرگ و از چند
جزیره کوچک اول جزیره بزرگ بریتانی که شامل است
انگلیس و اکس را دویم جزایر ایرلاند سیم جزایر

اُرکا و شتلاند و غیره واقع در دریای محیط آتلانتیک و جزایر
مان و انگلزی و غیره واقع در دریای ایرلاند
جزایر گرنزی ژرزی و غیره در دریای مانش

شهرهای معتبره انگلیس

لندن پای تخت انگلیس است بزرگ تر و پرجمعیت ترین
شهرهای اروپ است و بندر معتبریست در روی
رودخانه تمیز نزدیک دریای شمال جمعیت وی مساوی است
بسه میلیان
شهر
برمنگام محل کارخانجات جمعیتش مساویست
بدویست و سی هزار نفر
مانشستر محل کارخانجات چلواری جمعیتش مساویست
به سیصد و هشتاد هزار نفر

لیورپل بندر رودخانه مرسی نزدیک دریای ایرلاند و
محل تجارت دریائی و جمعیتش مساویست به سیصد و
هشتاد هزار نفر

دوور بندریست در پادکاله کوتاه ترین معبر فرانس
بانگلیس است

پرتسموت بندریست نظامی در روی دریای مانش

منچستر پای تخت ممالک اکس شهر بزرگیست
صد و نود هزار جمعیت دارد

گلاسگو شهریست پر تجارت و سیصد هزار
نفر جمعیت دارد

دوبلن پای تخت ایرلاند و بندریست در روی
رودخانه لیفی نزدیک دریای ایرلاند و دویست و هشتاد

نفر جمعیت دارد

کرک بندر بزرگیست نزدیک دریای محیط اتلانتیک

ممالک خارجه که در تصرف انگلیس است

دولت انگلیس متصرف است ممالک مختلفه خارجه چندیرا
که از آنجمله در اروپ متصرف است

جزیره مالت واقع در دریای مدیترانه را

جزیره هلگلاند واقع در دریای شمال

و ژبیرالتار سد واقع در روی بغاز ژبیرالتار

و در آسیا متصرف است جزء اعظم هندوستان

و جزیره سیلان واقع در دریای هند و غیره را

و در افریقا متصرف است دماغه معروف به بن اسپرانس

و جزایر مریس سن هلن و غیره

در امریکا متصرف است بریتانی جدید و گیان و جزیره زالند و غیره بنجم تاسمانی و استرالی واقع در دریای محیط وجمعیت این ممالک خارجه مساویست به دویست میلیان

متاع انگلیس

جزایر بریتانیک خیلی سبزه زار و پرچمن است و سیب زمینی خیلی دارد و اشیاء معدنی از قبیل آهن و مس و برنج و ذغال سنگ زیاد است اسبهای خوب بزرگ و گوسفند زیاد دارد

دانمارک

وضع و حدود آن دانمارک موضوع است در جانب شمال اروپ و محدود است از شمال بواسطه بغازهای اسکاژرراک و کاتیکا و در شرق بواسطه بغاز سوند

و دریای بالتیک در جنوب بواسطه دولت آلمانی در مغرب بواسطه دریای شمال

وسعت خاک و جمعیتش

وسعتش مساویست بصد و پنجاه کیلومتر مربع وجمعیت وی مساوی به دو میلیان است که حرف میزنند بعضی زبان مملکت یا دانوا و بعضی زبان آلمانی

بغازهای معروفه آن

دانمارک محاط است بشمال و مشرق بواسطه بغازهای سوند و گراند بلت و یا بزرگ بلت و کوچک بلت و کاتیکا و اسکاژرراک و این بغازها وصل مینمایند دریای بالتیک را بدریای شمال

تقسیمات و شهرهای معتبر دانمارک

دولت دانمارک شامل هست سه جزو را اول دانمارک
مخصوص که مرکب است از یک کنتینان که مسمی است به ژوتلاند
که شهر معتبرش نامیده شده است آلبرغ که بندریست در نزدیکی
کاتگا و از چند جزیره که معتبرترین این جزایر جزیره
سلاند است و در آنجزیره واقعست شهر کپاناک پای
تخت دانمارک بندر طبیعی است و جمعیتش مساویست به
صد و پنجاه و پنجهزار نفر و شهر السینور بندریست در رو سوند رودخانه
دوم دو شهای المانی که نامیده شده اند هلشتین
و لنبورغ که یک جزئی هستند از کنفدراسیان ژرمانیک
و در آنجا واقعست بندر کیل که بندریست نزدیک
دریای بالتیک و بندر آلتونا بندریست در رودی
الب نزدیک شهر هامبورغ

سیم جزیره بزرگ ایسلاند واقع در شمال و مغرب
دریای محیط آتلانتیک شهر معتبرش مسمی است بریکیاویک

متصرفی دولت دانمارک از خارجه

دولت دانمارک متصرف است ممالک خارجه چندی را از
آنجمله از اهر یک گرنلاند که واقعست بجانب شمال و جزایر
سن کروا و سن تماس واقع در آنتیلها

متاعهای آن

در دانمارک وافر است سیب زمینی و قارچ و کرک و اسبهای
آنجا مخصوصا اسبهای هلستان معروف است

ممالک سوئد و نروج

وضع و حدود آن سوئد و نروج موضوعند
درجانب شمال دانمارک و محدودند در جانب شمال بواسطه

دریای منجمد شمالی ارکتیک و در جانب مشرق بواسطه روس
و دریای بالتیک و در جانب جنوب بواسطه دریای بالتیک
و کاتگا و اسکاژراک و در جانب مغرب بواسطه دریای
محیط اتلانتیک

وسعت و جمعیت آنها

وسعت زمین این مملکت مساویست بهشتصد هزار کیلومتر
مربع و جمعیتش مساویست بشش میلیان که تماما زبان
سوئد یا سوئدی واحرف میزنند

کوههای سوئد و نروج

کوهی که نامیده شده است آلپ اسکاندینا که جدا
می سازد سوئد را از نروج

رودخانها و غدیرهای آنها

رودخانهای معتبره سوئد و نروج از اینقرار است
ترنیا و دال که متصل اند بدریای بالتیک گتا
و کلمان که متصل اند بدریای کاتگا

غدیرهای معتبره آنها

غدیر ملار و ینر و وتر

جزایر معتبره آنها

از آنجمله جزیرهای گتلان و الاند واقع در دریای بالتیک
و جزیرهای لفدان واقع در دریای منجمد شمالی ارکتیک

تقسیمات و شهرهای معتبره آنها

خاک سوئد و نروج منقسم میشود بدو قسمت اول مملکت سوئد
در جانب مشرق و شهر پای تخت او مسمی است باستکلم
واقع در روی غدیر ملار نزدیک دریای بالتیک و جمعیتش

مساویست بصد و سی هزار نفر و شهر معتبر دیگرش نامیده شده است کُتَنْبُورْغ بندر تجارتی و شهر کارلُسکرانُ بندر نظامی است

مملکت نُروِج

در جانب مغرب واقع و شهر پای تختش مسمّی است بِه کِرِیستیانیا بندر معتبر نیست نزدیک است تَاْرِراک و جمعیتش مساویست بشصت و پنجهزار نفر و شهر بِرْژِن بندر دریای محیط آتلانتیک و در سمت شمال نُروِج واقع و مملکتی است که نامیده شده لاپُونی که هوایش بشدّت سرد است و مردمان کوچک قصیر القامه دارد

متصرّفی سُوِد از خارجه

مملکت سُوِد از خارج متصرّف نیست مگر جزیره سِن بارْتِلمِی واقع در انتیل های امریک

متاع آن

در این مملکت یافت میشود جنگلهای زیاد و معادن آهن و مس

روس اروپ

مملکت روسی موضوعست در شمال و مشرق اروپ و محدود است بجانب شمال بواسطه دریای منجمد شمالی اَرْکتیک و بجانب مشرق بواسطه مملکت سیبیری و دریای مازندران و در جانب جنوب بواسطه کوه قفقاز و دریای سیاه و مملکت عثمانی اروپ و بجانب مغرب بواسطه اُتْرِیش و پْرُوس و دریای بالتیک و مملکت سُوِد

وسعت خاک و جمعیت آن

وسعت خاک روس در اروپ مساویست به پنج میلیان و پانصد هزار کیلومتر مربع و جمعیتش مساویست بهشتاد میلیان

که اغلب از آنها زبان روسی حرف میزنند.

کوههای معتبره آن

کوههائیست مسمی باورال که جدا کرده اند اروپ را از آسیا

رودخانهای آن

رودخانهای این مملکت از اینقرارند پتچرا و دوینا که متصل‌اند بدریای منجمد شمالی و رودخانهای ولگا و اورال که میریزند بدریای مازندران و رودخانهای نوا و دونا و ویستول بالتیک و رودخانهای دنیستر و دنیپر و دن که میریزند بدریای سیاه

جزائر معتبره آن

جزیره اسپیتسبرغ و نوول زامبل و وایگات واقع در دریای منجمد شمالی و جزایر آلاند و داگو و اسل

در دریای بالتیک

تقسیمات و شهرهای آن

روس اروپ بچند مملکت تقسیم شده است مملکت پلنی مملکتی است جداگانه و شهرهای معتبره روسی هستند سن پطرزبورغ پای تخت جمیع ممالک روسی واقع در روی رودخانه نوا نزدیک خلیج موسوم به فنلاند که تجارت دریائی در آن زیاد میشود جمعیتش مساویست با پانصد و پنجاه هزار نفر و شهر مسکو پای تخت قدیم محل تجارت داخله که چهارصدهزار جمعیت دارد شهر کرنستاد بندر نظامی در روی خلیج فنلاند شهر ارخانژل بندر واقع در روی دریای سفید اودسا بندر تجارتی واقع بر روی دریای سیاه سباستاپول

بندر قدیمی نظامی واقع در روی دریای سیاه که خراب
شده است بواسطهٔ لشکر فرانسه در دعوای معروف
حاجی ترخان یا استراکان بندر واقع بر روی دریای
مازندران است و شهر وارسوی پای تخت مملکت پلنی
یا لهستان واقع بر روی ویستول جمعیتش مساویست
بصد و شصت و پنجهزار نفر

متصرفی روس از خارج دولت خود

از خارج متصرف شده است ممالک چندی را از آنجمله در آسیا
متصرف است سیبری و خاک قفقازی را در امریک
امریک روسی جمعیت این ممالک خارجه مساویست
بهفت میلیان

متاع روس

معدن نقره و طلا و طلای سفید و آهن و فور دارد
در کوههای اورال

فرانس

وضع و حدود آن موضوعست در جانب مغرب نزدیک
بوسط اروپ و محدود است در جانب مغرب بواسطهٔ
دریای محیط اتلانتیک و در جانب جنوب بواسطه
دریای مدیترانه و در جانب شمال و مغرب بواسطهٔ
دریای مانش و دریای پاکاله و در جانب شمال بواسطه
دریای شمال و بلجیک و آلمانی و در جانب مشرق بواسطه آلمانی
و سویس و کوههای الپ که جدا می سازند فرانس را از
ایتالی و در مغرب بواسطهٔ دریای اتلانتیک و در
جانب جنوب بواسطه دریای مدیترانه و کوههای پیرینه

که جدا می سازند فرانس را از اسپانی

وسعت فرانسه

جمعیت فرانس

وسعت خاک و جمعیتش مساویست به پانصد و پنجاه کیلومتر مربع و طولش از شمال بجنوب مساویست به هزار و صد کیلومتر و عرض فرانس از مشرق بمغرب مساویست با نهصد و هشتاد کیلومتر و جمعیتش مساویست بسی و شش میلیان و پانصد هزار نفر که همه زبان فرانسه حرف میزنند و مذهب عیسوی دارند

دریاهای آن

خاک فرانسه متصل است بچهار دریا به دریای شمال در جانب شمال و بدریای مانش در جانب شمال و مغرب و بدریای محیط اتلانتیک بجانب مغرب و بدریای

مدیترانه در جانب جنوب

خلیجهای آن

خلیجهای فرانس از اینقرارند خلیج سین و خلیج سن مال واقع در دریای مانش خلیج گاسکن واقع در دریای محیط آتلانتیک خلیج لین واقع در دریای مدیترانه

کوههای آن

در این مملکت کوههائی هست موسوم بکوههای آلپ که بلندترین کوههای روپ است و جدا میسازد فرانس را از ایتالیا و همچنین کوههای دیگر که نامیده شده اند پیرن که واقعند در سرحد اسپانی و کوههای وژ واقع بجانب شمال و مشرق و کوههای ژورا سرحد دولت سویس و کوههای سون واقع در جانب جنوب و مشرق

وکوههای اوِرنی که پارچه ایست از سوِن

رودخانهای آن

در فرانس رودخانهای زیادی جاریست که میریزند بچهار
دریای مذکوره معتبرترین آنها این پنج اند سن لوار
ژیرُند رُن رَن بدریای شمال میریزد رودخانه رَن
در رودخانه مُزِه رودخانه اِسکو و بدریای مانش میریزد
رودخانه سِن وسُم و رودخانه اُرن ورانس
وبدریای محیط میریزد رودخانه لوار وژیرُند وبلاوِ
ودوِلِن وشارانت وآدور وبدریای
مدیترانه میریزند رودخانه رُن وهرُل وادُوِت
ووار

جزایر فرانس

فرانس شامل است جزایر کُرس وهیِر که واقعند در دریای

مدی ترانه وجزایر بِل ایل ونوار موتیِر ورِ والِرُن که
واقعند در دریای آتلانتیک

تقسیمات وشهرهای آن

خاک فرانس بهشتاد وشش قسمت شده وهر قسمتی را
دپارتمان نامیده اند

شهرهای آن

پاریس واقع در جانب شمال مملکت بر روی رودخانه
سن پای تخت فرانس وجمعیتش مساویست بدو میلیان
وشهر اُرلِان واقع در مرکز فرانس وروی رودخانه لوار
وجمعیت او مساویست به پنجاه هزار نفر
شهر لیل جمعیتش مساویست با هشتاد وشش هزار نفر
وشهر هاور بندریست واقع بر روی دریای مانش

وجمعیتش مساویست با پنجاه و هفت هزار نفر و شهر رُوآن
بصد بندریست واقع برروی سِن وجمعیتش مساویست هزار نفر
شهر آمیَن واقع درروی رودخانهٔ سُم جمعیتش مساویست
به پنجاه و سه هزار نفر در جانب مشرق واقعست
شهر مِتْس واقع برروی رودخانهٔ مُزِل وجمعیتش مساویست
شصت هزار نفر شهر اِستْرازبورغ جمعیتش مساویست
هفتاد و شش هزار نفر شهر لیُن واقع برروی رودخانهٔ رُن
جمعیتش مساویست با دویست و پنجاه هزار نفر در جانب
جنوب فرانس واقعست شهر تُولُوز با جمعیت نود و
چهار هزار نفر و شهر نیم با جمعیت پنجاه و چهار هزار نفر
شهر مارسیل بندریست برروی دریای مدیترانه با جمعیت
دویست هزار نفر تولُن بندر نظامی با جمعیت شصت و

نه هزار نفر در جانب مغرب فرانس واقعست شهر
برِست که بندر نظامی و واقع برروی دریای محیط
اتلانتیک است با جمعیت شصت و دو هزار نفر شهر
نانْت که بندریست برروی رودخانهٔ لوار با جمعیت
نود و شش هزار نفر شهر بُردو بندر برروی گارُن
با جمعیت صد و سی هزار نفر

متصرفی فرانس از خارج

فرانس متصرف است آلژِری را که واقعست در افریقا
و بعضی متصرفه ها هم دارد در گینه و سِنِگامبی و جزیره
گُره و جزایر ماییت و نُسی به و در آسیا متصرفست
قدری از هندوستان را و در امریک متصرفست
گیان فرانسه و گوادِلوپ و مارتِنیک و بعضی

دیگر از جزایر کوچک را در اسیتامی متصرفست جزایر مادگیزرا
وجزایر رتینی و کالدنی جدیدرا

متاع فرانس

خاک فرانسه میدهد هرچه لازم است بجهة زندگی
مردم از جانب شمال زراعت میشود چغندر وشاهونه
وقارچ وپنبه ودر مرکز فرانس حبوبات ودر جنوب
زیتون ونارنج وگیاهای دیگر که از برای رنگ کردن اشیا
خوب است وگیاهائی که برای ساختن عطر آلات
لازم است ودرخت انگور زیاد است در جانب مشرق
وجنوب وشرابهای بسیار اعلا ودرخت توت زیاد
میکارند در جانب جنوب از برای کرم ابریشم واز جنگلها
چوبهای خوب حاصل میشود برای صنایع وبرای

سوزاندن ودر این مملکت موجود است معدنهای آهن و
سرب ومس ونمک وذغال سنگ وسنگ مرمر
وسنگهای خاکستری رنگ نرم وگچ وآهک

بلجیک

وضع وحدود بلجیک دولت بلژیک موضوعست بجانب
شمال فرانس محدود است بجانب شمال بواسطهٔ هلاند
بمشرق بواسطهٔ آلمانی بجنوب بواسطهٔ فرانس بجانب
مغرب بواسطهٔ دریای شمال

وسعت خاک وجمعیت بلژیک

وسعت خاک بلژیک مساویست بسی هزار وپانصد
کیلومتر مربع جمعیتش مساویست به پنج میلیان که حرف
میزنند زبان فرانسه وزبان فلامان

روودخانهای بلژیک رودخانه مز شروع میکند
از فرانس و ملحق میشود بسوی رودخانه سامبر و داخل میشود
بهلاند و رودخانه اسکو که شروع میکند از فرانس
و ملحق میشود بسوی رودخانه لیس و میگذرد بهلاند

تقسیمات شهرهای معتبر بلجیک

بلجیک منقسم است بنه پارچه و شهرهای معتبر او هستند
بروکسل پای تخت مملکت که در او صنعت تجارت
زیاد است جمعیتش مساویست بدویست هزار نفر شهر
آنورس بندر تجارتی در روی رودخانه اسکو شهر
مالین شهر استاند بندر در روی دریای شمال
شهر گان شهر کارخانجات است شهر منس که معدنهای
ذغال سنگ دارد شهر لیژ که کارخانجات اسلحه دارد

متاع بلژیک

در بلژیک حاصل میشود پنبه و شاهدانه و تنباکو معدن
آهن معدن سنگ مرمر و سنگ سیاه و خاکستری

هلاند

مملکت هلاند موضوعست در شمال بلژیک و محدود است
بشمال بواسطه دریای شمال بمشرق بواسطه آلمانی بجنوب
بواسطه بلژیک بمغرب بواسطه دریای شمال

وسعت خاک و جمعیت هلاند

وسعت خاک هلاند مساویست بسی هزار کیلومتر مربع و
جمعیتش مساویست بسه میلیان و نیم که زبان هلاند حرف میزنند

رودخانهای و خلیجهای هلاند

رودخانه رن و مز و اسکو که از خاک بلژیک و آلمانی وارد

هلاند میشوند و میریزند بدریای شمال در جانب شمال واقعست
خلیج بزرگ معتبری که نامیده شده است زوئی درزی

تقسیمات و شهرهای معتبر هلاند

هلاند منقسم میشود بده پارچه شهرهای معتبره هلاند
شهر هیه نزدیک دریای شمال محل توقف
پادشاه جمعیتش مساویست با هشتاد هزار نفر شهر
پای تخت و بندر تجارتی در روی خلیج زوئی درزی
با جمعیت دویست و شصت هزار نفر شهر رتردم
بندر در روی رودخانه مز شهر اوترک بندر در روی
رودخانه رن که کارخانجات مخمل بافی در آنجا است
شهر لوکسامبورغ شهر معتبر از پارچه از هلاند که نامیده
شده است لوکسامبورغ

متصرفی هلاند از خارجه

هلاند متصرف است از امریک یک جزئی از گیانا و چند
جزیره که معتبر آنها نامیده شده است کوراسا
و در افریقا متصرف است بعضی از عمارات و کارخانجات
در کنار گینه در اوسیانی متصرف است جزایر
سوماترا برنئو ژاوا سلبس و غیره

آلمانی یا کنفدراسیون جرمانیک

وضع و حدود آلمانی موضوع است در مرکز اروپ و
محدود است شمال بواسطه دریای شمال و دولت
دانمارک و دریای بالتیک در جانب مشرق بواسطه
پروس و روس و ممالک اتریش از جانب جنوب
بواسطه ممالک اتریش و سویس در جانب مغرب بواسطه

فرانس و بلجیک و هلاند

وسعت خاک و جمعیت آلمانی

وسعت خاک آلمانی مساویست بششصد و چهل هزار کیلومتر مربع و جمعیتش مساویست با چهل و یک میلیان که تماماً زبان المانی حرف میزنند

تقسیمات و شهرهای معتبرهٔ المانی

المانی مرکب است از چند مملکت متحد که معتبرترین آندول هستند نمسه پروس دانمارک هلاند مملکت باویر پای تخت او شهر مونیک جمعیتش مساویست بصد و پنجاه هزار نفر مملکت هانور پای تختش شهر هانور با جمعیت سی و دو هزار نفر مملکت سکس پای تخت درسد با جمعیت هفتاد و پنج هزار نفر

شهر لیپسیک محل تجارت با نفعی از کتاب فروشی مملکت وورتمبرغ پای تختش شهر استوتکار با جمعیت چهل هزار نفر مملکت بادن پای تختش شهر کارلسرو مملکت هس دارمستاد و پای تخت شهر دارمستاد مملکت الدنبورغ پای تخت شهر الدنبورغ مملکت مکلنبورغ شورین پای تخت شهر شورین مملکت ساکس ویمار پای تخت شهر ویمار مملکت برونسویک پای تخت برونسویک مملکت ناسو پای تخت او شهر ویسباد مملکت ساکس کوبورغ کتا پای تخت او شهر کوبورغ چند شهر از مملکت هامبورغ بندر در روی رود خانه الب نزدیک دریای شمال محل تجارت با جمعیت صد و سی هزار نفر شهر برم

با جمعیت پنجاه هزار شهر فرانکفر در روی مین پای تخت
این چند شهر است با جمعیت هفتاد هزار باید
دانست که عموماً آلمانی را استعمال میکنند
نیز از برای این چند مملکت بعلاوه اتریش و پروس و دانمارک
و هلاند

متاع المانی

در المانی پیدا میشود شرابهای متعدده و چوبهای
زیاده و اشیاء معدنی و سنگهائی که از برای چاپ
لازم است

پروس

وضع و حدود پروس پروس موضوعست بجانب
شمال المانی و محدود است بشمال بواسطه دریای بالتیک

ومکلمبورغ

ومکلمبورغ بمشرق بواسطه روس و پلنی بجنوب بواسطه
اتریش و ساکس و باویر و فرانس بمغرب بواسطه
بلژیک و هلاند و هانور و برونسویک

وسعت خاک و جمعیت پروس

وسعت خاک پروس مساویست با دویست و هشتاد
هزار کیلومتر مربع جمعیتش مساویست با بیست و چهار ملیان
که زبان المانی حرف میزنند

رودخانهای معتبر پروس

رودخانه نیمان رودخانه برژل رودخانه ویستول
و رودخانه اُدِر که میریزند بدریای بالتیک رودخانه
الب رودخانه وزر و رودخانه رن که میریزند در
دریای شمال

نقشات

سارای

تقسیمات و شهرهای معتبرهٔ پروس

پروس مرکب است از دو جزو که از هم جدا هستند یکی
در جانب مشرق و یکی در جانب مغرب واقعست
و منقسم میشود بهشت قسمت

شهرهای معتبرهٔ پروس هستند

برلن پای تخت پروس جمعیتش مساویست با هفتصد هزار
نفر شهر پرسلو شهر صنعت در روی رودخانه
اودر اکس لاشاپل معروف بواسطهٔ تواریخ
خود شهر کلنی شهر تجارتی است در روی
رودخانه رن شهر کنیگسبرغ بندریست در روی رودخانه
پرژل نزدیک دریای بالتیک شهر
دانت زیک بندر در روی رودخانه نزدیک دریای بالتیک

متاع پروس

یافت میشود در پروس آهن و مس و پنبه و شاه دانه
و تنباکو و گندم و شرابهای شهر رن هم از شرابهای
معروف است

اتریش یا نمسه

وضع و حدود اتریش اتریش موضوعست
برکزاروپ و محدودست بجانب شمال بواسطهٔ
مملکت ساکس و پروس و لپنی و بجانب مشرق بواسطه
روس و ترکی یا عثمانی و در جنوب بواسطه ترکی
و دریای آدریاتیک و ممالک رومن در جانب
مغرب بواسطه ساردین و سویس و باویر

وسعت خاک و جمعیت اتریش

وسعت وی مساوی با ششصد و هفتاد هزار و پانصد
کیلومتر مربع است و جمعیت اتریش مساویست به
سی و شش میلیان که بعضی بزبان آلمانی حرف میزنند و بعضی
اسلاو و بعضی بزبان ایتالی

کوههای معتبر اتریش

کوه آلپ واقع در جانب مغرب مملکت و کوه کارپات
واقع در جانب شمال

رودخانهای معتبر اتریش

رودخانه معتبر هستند رودخانه دانوب و رودخانه
دنیستر که میریزند در دریای سیاه رودخانه ویستول
واودر که میریزند بدریای بالتیک رودخانه الب
که میریزد بدریای شمال رودخانه پو و رودخانه

آدیژ که میریزند بدریای آدریاتیک

تقسیمات و شهرهای معتبر اتریش

ممالک اتریش منقسم میشود بپانزده قسمت شهرهای معتبره
هستند وین پای تخت ممالک اتریش در روی
رودخانه دانوب با جمعیت ششصد هزار نفر
پراگ پای تخت مملکت بهم
با جمعیت صد و پنجاه هزار نفر شهر لامبرگ پای تخت
مملکت کالیسی با جمعیت هفتاد و پنج هزار نفر شهر بود
پای تخت هنگری جمعیتش مساویست با چهل هزار نفر
شهر میلان پای تخت لمبارد و نیسین با جمعیت صد و
شصت هزار نفر شهر ونیز بندر معروف بر
روی دریای آدریاتیک

متاع اتریش

درین مملکت یافت میشود جمیع حبوبات و میوه جات
و شرابهای مختلفه و اقسام فلزات

اسپانی

وضع و حدود آن

این مملکت موضوعست در جانب جنوب و مغرب
اروپ و محدودست در جانب شمال بواسطهٔ دریای
آتلانتیک و فرانس از جانب مشرق بواسطه دریای
مدیترانه و از جانب جنوب هم بواسطه مدیترانه
و دریای آتلانتیک و از جانب مغرب بواسطهٔ پرتوکال

وسعت و جمعیت آن

وسعت خاکش مساویست بچهار صد و هشتاد هزار کیلومتر

مربع و جمعیتش مساویست به شانزده میلیان که زبان
اسپانیول حرف میزنند

کوهها و رودخانهای آن

کوههای موسومه به پیرنه واقع در جانب شمال و مشرق
و کوههای اپیریک در جانب مشرق و کوه سیرامرنا
بجانب جنوب و این کوهها پوشانیده اند ممالک
اسپانی را رودخانهای معتبره آن هشد
رودخانه منیو و رودخانه دوئر و تاژ
و گدادکیویر که میریزند بدریای آتلانتیک و رودخانه
ابر که بدریای مدیترانه میریزد

جزایر اسپانی

این دولت متصرفست جزایر متعدده واقعه در دریای

مدی ترانه که معروفند بجزایر بالئار و معتبرترین آنجزایر
نامیده شده اند ماژرک و مینرگ

تقسیمات آن

اسپانی بچهارده قسمت تقسیم شده است و شهرهای معتبره
آنها هستند ماذرید که پای تخت آن دولت است جمعیتش
مساویست بسیصد هزار نفر شهر بارسلون بندر تجارتی
واقع برروی دریای مدی ترانه با دویست هزار نفر جمعیت
شهر سویل واقع برروی رودخانه گدال کیویر با نود
هزار نفر جمعیت ارکناد شهریست که در قدیم معروف
بوده است شهر والانس نزدیک دریای مدی ترانه
شهر کادیکس بندر معتبریست بر روی دریای آتلانتیک
ژیبرالتار موضوع بر روی تنگه ژیبرالتار که در تصرف

انگلیس است و حصن بسیار خوبی است از برای آنها

متصرفی اسپانی از خارجه

اسپانی که اول دولتی بود که پیدا نمود ینکی دنیا را
متصرف نیست از آنجا مگر جزایر کوبا و پرتوریک و متصرف
اسپانی در افریقا سئتا که واقعست در کنار
دریای مدی ترانه و متصرف است جزایر کاناری را که
واقع است در دریای آتلانتیک و در اسیانی
متصرفست جزایر فیلیپین و جزایر ماریان را

متاع آن

در اسپانی یافت میشود شرابها و میوه جات بسیار
خوب و وفور دارد آهن و سرب و جیوه و سنگ مرمر
و اسبها و قاطرهای خوب

پرتوکال

وضع وحدود آن موضوعست دراثنهای جنوب ومغرب اروپ ومحدودست درجانب شمال ومشرق بواسطه اسپانی ودرجانب جنوب ومغرب بواسطه دریای محیط اتلانتیک

وسعت وجمعیت آن

وسعت خاک پرتوکال مساویست بصد هزار کیلومتر مربع وجمعیتش مساویست بچهار میلیان که زبان مخصوص همین مملکت را حرف میزنند

رودخانهای آن

رودخانه معتبره پرتوکال هستند رودخانه مینو ودور وتاژ که از اسپانی وارد پرتوکال میشوند

جزایر آن

پرتوکال در دریای محیط اتلانتیک متصرف است ده جزیره را که معتبرترین آنها نامیده شده بر ...

تقسیمات وشهرهای معتبره آن

پرتوکال بهفت قسمت منقسم میشود وشهرهای معتبره هستند لیسبن که پای تخت وبندریست واقع برروی رودخانه تاژ وجمعیتش مساویست بدویست وهفتاد وپنجهزار نفر شهر اپرت بندر واقع بررودخانه دور شهریست معروف بواسطه شرابهای خوبی که دراو هست وجمعیتش مساویست به هشتاد هزار نفر وشهر کویمبر که قدیم ومعروف است

متصرفی آن از خارج

پرتوکال کوراتو.

پرتوکال که سابقاً متصرفی زیاد از خارج داشت اکنون متصرف نیست مگر چند عمارتی در آسیا متصرفست گاءِ و ماکاو و در افریقا متصرفست جزایر کاپ وِرد و مادر را و در اُسِنانی متصرفست تیمُر را

متاع آن

زمین پرتوکال مانند زمین اسپانی خیلی زمین خوبیست برای زراعت اما خوب زراعت نمیشود و همه چیز در آنجا بعمل میآید و مخصوصا نارنج و شراب وفور دارد

ایتالی

وضع و حدود آن موضوعست در جانب جنوب اروپ و محدودست در جانب شمال بواسطهٔ المانی و سویس و در جانب مشرق بواسطهٔ دریای آدریاتیک

و در جانب

و در جانب جنوب بواسطه دریای یونان و در جانب مغرب بواسطه دریای مدیترانه و فرانس

کوههای متعارفی و کوههای آتش فشان

کوههای آلپ پوشاننده است جانب شمال ایتالی را و کوههای اَپِنَن میگذرد از داخله ایتالی و دو کوه آتش فشان در ایتالی هست یکی کوه وِزُو واقع در نزدیکی ناپل و دیگری اِتنا واقع در سیسیل

رودخانها و غدیرهای آن

رودخانهای معتبره هستند آدیژ و پو که میریزند بدریای آدریاتیک و رودخانهای آرْن و تیبر و وُلتورن که بدریای مدیترانه میریزند و غدیرهای معتبره هستند غدیر ماژر و کاروُ

دکم

وکم و لوکان

جزایر آن

جزایر ایتالی هستند در جانب مغرب جزیره ساردینی و جزیره اِلب در جانب جنوب جزیره سیسیل و جزیره مالت که در تصرف انگلیس است

تقسیمات و شهرهای معتبره آن

ایتالی مرکب است از نه مملکت اول مملکت ساردینی واقع در جانب شمال و مغرب پای تخت وی تورن است که واقع است بر روی رودخانه پُو جمعیتش مساویست با دویست هزار نفر و شهر دیگر ژن بندر واقع بر روی دریای مدیترانه دویم مملکت مناکو در جانب شمال و مغرب که پای تخت او نیز مناکو نامیده شده

وبندر

و بندر کوچکی است سیم مملکت لمباردونیسین واقع در جانب شمال که حال جزئیست از ممالک اتریش و پای تخت میلان است با دویست و هشتاد هزار جمعیت و شهر ونیز بندر با منفعتی است چهارم مملکت پارم واقع در جانب شمال پای تخت او شهر پارم است

پنجم مملکت مودن در جانب شمال پای تخت وی مودن ششم مملکت تسکان واقع در مرکز پای تخت فلرانس بر روی رودخانه آرن با صد و ده هزار جمعیت هفتم ممالک رومن واقع در مرکز پای تخت وی رم در روی رودخانه تیبر با دویست و بیست هزار جمعیت شهر معروفی است بواسطه تواریخ و بناهای معتبر او و امروز این شهریست بسیار مقدس از برای عیسوی محل اقامت

بارست

پاپ پیشوای بزرگ مسیحیه

پاپ است هشتم مملکت سن مارن واقع در مرکز پای
تخت او شهر سن مارن نهم مملکت دو سیسیل واقع
در جانب جنوب پای تخت او ناپل است و بندر معتبریست
بر روی دریای مدیترانه با چهار صد و پنجاه هزار
جمعیت شهر پالرم بندر معتبریست در سیسیل

متاع و محصولات ایتالی

زمین ایتالی خیلی زمین پر حاصلی است و خاصّه از او زیاد
حاصل میشود برنج و زیتون و نارنج و انگور و عسل و موم و ابریشم
و سنگ مرمر و نمک و گوگرد خیلی و فور دارد

ترکی اروپ یا عثمانی

ترکی اروپ موضوعست بجنوب و مشرق اروپ و محدودست
در جانب شمال بواسطه اتریش و پرنسیوته وانوبینگ

و در جانب مشرق بواسطه دریای سیاه و دریای مارمارا
بجانب جنوب بواسطه ارشیپل و کریس و بجانب
مغرب بواسطه اتریش و دریای دریاتیک و دریای یونان

وسعت خاک و جمعیت آن

وسعت خاکش مساویست با پانصد هزار کیلومتر مربع
و جمعیت تمام دولت عثمانی سی و شش ملیان است که
بعضی زبان ترکی حرف میزنند و بعضی زبان گرک جدید

کوهها و رودخانهای آن

کوه معتبرش مسمّی است به بالکان که از مغرب بمشرق
کشیده شده است و رودخانهای معتبره هستند
ماریتزا استرا لامبریا و استروما که میریزند بدریای
ارشیپل و ترکی متصرف است در دریای مدیترانه

جزیره کاندی و چند جزیره ارشیپل را

تقسیمات و شهرهای آن

این مملکت بشش قسمت منقسم شده اول رملی شهر معروفش اسلامبول است که پای تخت دولت و واقعست بر روی دریای مارمارا در جنب بغازی که نامیده شده است بسفر یکی از بهترین بندرهای دنیا و جمعیتش مساویست بهشتصد هزار نفر و شهر معروف دیگر آندریانپل بر روی رودخانه مارتیزا و جمعیتش مساویست باصد هزار نفر دویم بسنی شهر معروفش بسناسرائی با هفتاد هزار جمعیت سیم بولغاری شهر معروفش سوفیاست با پنجاه هزار جمعیت و شهر سیلیستری حصن معتبریست بر روی رودخانه دانوب و شهر وارنا بندریست بر روی دریای سیاه چهارم تسالی شهر معروفش

تریکالاست پنجم البانی شهر معتبرش یانیناست ششم ماسدونی شهر معروفش سالنیک بندریست بر روی خلیج سالنیک که از دریای ارشیپل منعقد شده است

متصرفات ترکی از خارج

ترکی متصرف است در آسیا اناتلی و سیری پاشالات را و مزپتامی و یک جزو از عربی را و در افریقا مصر و ممالک تونیس و تریپلی مالیات بوی میدهند

متاع و محصولات آن

اگر چه خاک ترکی خوب زراعت نمیشود با وجود این یافت میشود بطور وفور برنج و گندم و میوه جات و تنباکو و یافت میشود نیز معادن خیلی خوب اما خوب بعمل نیامده اند و اسبهای خوب هم در آنجا زیاد است

پرنسیپوتِ دانوبین

با این اسم علینا مند سه مملکت را که واقعند در جانب جنوب اتریش
و روس و شمال ترکی این سه مملکت یکدولت مخصوص
شده اند اما در تحت حمایت دول معتبره اروپ اند
و جمعیتشان مساویست به پنج میلیان و این سه مملکت
هستند اول ملداوی پای تختش شهر یاسی است
و شهر معروف دیگرش گالات است که بر روی رودخانه
دانوب واقعست دوم والاشی پای تختش شهریست
موسوم به بوخارست سیم مملکت سروی که پای تختش
شهریست موسوم بسمندریا و شهر معروف دیگرش مسمی است
به بلگراد که واقع است بر روی دانوب

گرس

مملکت گرس موضوعست بجنوب و مشرق اروپ و محدود است
بشمال بواسطه دریای ارشیپل و بجانب جنوب بواسطه دریای
مدیترانه و در جانب مغرب بواسطه دریای یونان

جمعیت و وسعت آن

وسعت خاکش مساویست بچهل و هشت هزار کیلومتر مربع و جمعیتش
تقریباً مساویست بیک میلیان و پانصد هزار نفر که زبان
گرک جدید حرف میزنند

کوههای آن

کوههای معتبره آن هستند کوه پلکین کوه پرنس کوه لتا
و کوه هیمت و تازت و لیبیه رودخانهای آن
رودخانه اسپرتیام و ورتیام که میریزند بدریای
یونان و ایرنیس که بمدیترانه میریزد

جزایر آن

این مملکت متصرف هست جزایر متعدده در دریای ارشیپل
که معروفترین آنها نگرپنت و سیکلاد و پاروس و سیرا هستند

تقسیمات و شهرهای معتبره آن

این مملکت بدو قسمت منقسم شده یکی گرس مخصوص است
که در جانب شمال واقعست و دیگری موره که در جانب جنوب
واقعست و شهرهای معتبره آن هستند آتن پای
تخت مملکت شهریست معروف در قدیم الایام با یک
بندری خیلی بزرگ که پیره نامیده شده جمعیتش مساویست
با پنجاه هزار نفر شهر کرینت که انگورش خیلی
معروفست شهر نپلی بندر تجارتیست شهر
پاتراس نزدیک خلیج پاتراس

محصولات و امتعهٔ آن

زراعت اگرچه در آنجا خوب باهتمام نشده لیکن فراوانست
شرابهای خیلی خوب و خرما و نارنج و معادن سنگ مرمر
و سرب در آنجا یافت میشود

جزایر یونان

آن جزایر موضوعند در مغرب و جنوب گرس و منعقد میسازند
یک دولت جمهوری در زیر حمایت دولت انگلیس و جمعیتش
مساویست بدویست هزار نفر و این مملکت کوچک جمهوری
مرکب است از هفت جزیره که معتبرترین آنها هستند جزیرهٔ
کرفو و جزیرهٔ زانت

آسیا

وضع وحدود آن آسیا بزرگترین قطعه دنیاست

و محدود است بشمال بواسطه دریای منجمد شمالی ارکتیک
و بمشرق بواسطه دریای محیط و بجنوب بواسطه دریای هند
و بمغرب بواسطه کوههای اورال و دریای مازندران و کوه قفقاز
و دریای سیاه و دریای مدیترانه و ایسثم سوئیس و دریای احمر

وسعت خاک و جمعیت آسیا

وسعت خاکش مساویست بچهل و یک میلیان و دویست هزار
کیلومتر مربع و وسعت آسیا با انضمام جزایر خود مساویست
بچهل و دو میلیان صد و شصت هزار کیلومتر مربع و جمعیتش
مساویست بهفتصد میلیان

تقسیمات آن

آسیا بدوازده قسمت منقسم است اول روسی آسیا
در جانب شمال و مغرب واقعست دویم و سیم ترکی آسیا

و عربی

و عربی که بجانب مغرب واقعند چهارم پنجم ششم
هفتم هشتم ترکستان ایران افغانستان هراة
بلوچستان که بمرکز آسیا واقعند نهم و دهم چین
ژاپن که بجانب مشرق واقعند - یازدهم و دوازدهم
هندوستان و ماچین یا اندوچین که در جانب جنوب واقعند

دریا و خلیجهای آسیا

آسیا چهار دریای بزرگ و چند دریای کوچک دارد در
جانب شمال دریای منجمد شمالی است و در جانب مشرق دریای
محیط که منعقد میسازند دریای بهرنگ و دریای اختسک و
دریای ژاپن و دریای چین و خلیج تنکن و خلیج سیام را
در جانب جنوب دریای هند که منعقد میسازد خلیج بانگال
و خلیج امان و خلیج فارس یا پرسیک و خلیج عربی یا دریای

احمر را

احمر را در جانب مغرب دریای مدیترانه یا دریای ارشیپل
و دریای مارمارا و دریای سیاه و در جانب مغرب نیز واقعست
دریای مازندران و متصل بهیچیک از دریاها نیست دریا هم
نمیتوان نامید بلکه غدیر بزرگی است

بغازهای آن

بغازهای معتبره آسیا هستند بغازهای برنگ مابین آسیا
و امریک بغاز ارموس مابین ایران و عربی بغاز باب
المندب مابین آسیا و افریقا

جزایر آن

جزایر معتبره آسیا هستند ارشیپل ژاپن جزایر سیلان
و فرمز واقع در دریای هند

شبه جزیره و دماغهای آن

در آسیا چند شبه جزیره معتبره هست کامتشاتکا واقع
در روس آسیا اناطلی واقع در ترکی آسیا ماچین یا اندوچین
هندوستان و عربی

دماغهای معتبره آن

دماغه کمرن واقع در جانب جنوب هندوستان و رومانیا
واقع در جانب جنوب ماچین

کوههای معتبره آن

کوه اورال و قفقاز جدا میسازند اروپ را از آسیا
کوه تروس و کوه لیبان کشیده شده اند در ترکی آسیا
و کوههای هیمالیا واقع در هندوستان

رودخانهای آن

بدریای منجمد شمالی میریزند رودخانه ابی و رودخانه ایسی

و بدریای محیط میریزد رودخانه هوانگ هو یا رودخانه زرد
و رودخانه کیانگ یا رودخانه آبی و بدریای هند میریزد
رودخانه ایراوادی و رودخانه گانژ و رودخانه هندو
و بخلیج فارس میریزد رودخانه شط العرب که مرکب است از
فرات و رود تیگر و بدریای سیاه میریزد رودخانه قزیل ایرماق
و بدریای مازندران میریزد رود اورال و رود کور

غدیرهای معتبرهٔ آن

غدیر ارال واقع در ترکستان و غدیر اسفالتیت یا دریاچه
مرت واقع در ترکی آسیا

آب و هوا و محصولات آن

آسیا بواسطهٔ زیادی وسعت تفاوت بسیار در آب و هوای
ممالک مختلفه اش حاصل است و خاک آسیا خیلی صاحب دولت است

بواسطه فلزات مختلفهٔ آن و مخصوصاً یافت میشود الماس
و سنگهای قیمتی دیگر و جنگلهای زیاد و حیوانات مهیب
و خاک جانب جنوبی آن خیلی حاصلخیز است و در آنجا
زیاد زراعت میشود چای و برنج و دارچینی و پنبه و میخک
و خیلی بعمل می آید کرم ابریشم

اصناف و زبانهای مختلفهٔ آن

میان اهل آسیا بعضی هستند که سفید و خوش خلقت اند
چون اهل قفقاز و گرجیها و اهل تاتار و اهل ایران و برخی زرد
رنگ اند چون اهالی چین و ژاپن

زبان معتبرهٔ آسیا

زبان ترکی و عربی و فارسی و هندی و چینی است و مذهب
عیسوی در آنجا موجود و لیکن اسلام مذهب مخصوص اهل ایران

واعراب واتراک است مذهب براهمانیسم و مذهب بودیسم
درهندوستان قوّت دارد و در چین و ژاپن قوی است
مذهب دیگر کنفوسیوس و عموماً در آسیا دول
مطلق است یعنی اداره امور و اجرای احکام باراده سلطان دولتست

روس آسیا

وضع و وسعت خاک و جمعیت روس آسیا

روس آسیا موضوعست در جانب مشرق روس اروپ
وسعت خاکش مساویست بسیزده میلیان سیصد وپنجاه هزار
کیلومتر مربع و جمعیتش مساویست بدو میلیان

تقسیمات و شهرهای آن

روسی آسیا شاملست اولاً سیبری که واقعست در جانب
شمال آسیا و شهر توبلسک پای تخت آن و شهریست پر تجارت

بابیست و هفت هزار جمعیت دویم قفقاز که واقعست
مابین دریای سیاه و دریای مازندران پای تخت آن
تفلیس است باشصت هزار جمعیت

محصولات و متاع آن

سیبری شاملست معدنهای طلا و نقره و طلای سفید و
و خاک قفقازی خیلی حاصل خیز است و شراب و پنبه درآنجا
زیاد حاصل میشود

ترکی آسیا

وضع و وسعت و جمعیت آن موضوعست در مغرب
آسیا مابین دریای سیاه در جانب شمال و دریای مدیترانه
درجانب جنوب این پارچه از دولت ترکی و وسعتش مساویست
بیک میلیان صد و هشتاد هزار کیلومتر مربع و جمعیتش مساویست

با پانزده میلیان این پانزده میلیان جزو سی و شش میلیان جمعیت تمام ترکی است که سابقا ذکر شده است

جزائر ترکی

ترکی آسیا متصرف است جزایر متعدده را که معتبرترین آنها مسمی است به شیپر و رُدُو که واقعند در دریای مدیترانه

تقسیمات و شهرهای آن

ترکی آسیا منقسم است به پنج قسمت آناطلی شهر معتبرش مسمی است به کوتاهیه. با شصت هزار جمعیت و ازمیر بندر خوبی است بر روی ارشیپیل جمعیت و محل تجارت معتبریست ارمنستان شهر معتبرش ارزنة الروم است کردستان شهر معتبرش موصل مزوپتمی شهر معتبرش بغداد است که واقع بر روی رودخانه تیغر و شهر خوبیست

با صنعت و جمعیتش مساویست بصد هزار نفر

شامات یا سیری

شهر معتبرش داماس یا دمشق است که کرم ابریشم در آنجا خوب بعمل میآید و کارخانجات اسلحه هم در آنجا زیاد است و شهر دیگر بیت المقدس است یا ژروزالم که قبله عیسویانست

محصولات و متاع آن

زمین این مملکت خیلی حاصلخیز است اما خوب زراعت نمیشود و در آنجا حاصل میشود نارنج و خرما و قهوه و آهن و زغال سنگ زیاد است

عربی

وضع و وسعت و جمعیت آن   عربی موضوعست بجانب جنوب ترکی آسیا و تر شده است بواسطه خلیج

فارس و خلیج عربی یا دریای احمر و وسعت خاکش مساویست
بدو میلیان و سیصد هزار کیلومتر مربع و جمعیتش مساویست
هشت میلیان

تقسیمات و شهرهای معتبرهٔ آن

عربی منقسم میشود بچند مملکت و ادارهٔ امور آن ممالک به
واسطهٔ بزرگان شرع است که مسمّی اند بامامان که بعضی از
آن ممالک مالیات بدولت ترکی میدهند و شهرهای
معتبرهٔ آن مکه و مدینه اند که در حجاز واقعند و شهر مکا
معروف است بواسطهٔ قهوه و یکی از شهرهای یمن است
و شهر عدن که در تصرف انگلیس است

محصولات و متاع آن

در کنار ممالک عربی زمین حاصلخیزی است و در آنجا یافت

میشود صمغ عربی و قهوه و عطریات و اسبهای عربی خیلی خوب
و شترهای قیمتی

ترکستان

ترکستان یا تاتار یا توران واقع در جانب جنوب و مغرب
سیبری و بمشرق دریای مازندران وسعت خاکش مساویست
بدو میلیان کیلومتر مربع و جمعیتش مساویست بچهار میلیان
و ادارهٔ امور و حکومت آن مملکت در عهدهٔ خوانین ترکستانست
و این مملکت شامل است دو تقسیم بزرگ را اول ترکستان
مخصوص دویم مملکتی که نامیده شده است کیرکیس و
شهرهای معتبرهٔ آن هستند بخارا با نود هزار جمعیت ثمرقند
شهر تجارتی است خوقند که در آنجا بازار مخصوص است
برای خرید و فروش اسرا و بنده و زمین ترکستان خیلی

خوب و حاصل خیز است

ایران یا پرس

وضع و وسعت و جمعیت آن

مملکت ایران موضوع است در جزء مرکزی آسیا و در جانب جنوب مغرب ترکستان و محدود است در جانب شمال بواسطهٔ مملکت روس و دریای مازندران و ترکستان و در جانب مشرق بواسطه هراة و افغانستان و بلوچستان و در جانب جنوب بواسطه خلیج آمان و خلیج فارس و در جانب مغرب بواسطه ترکی آسیا

تقسیمات آن

ایران منقسم شده است بیازده مملکت خراسان مازندران گیلان عراق فارس آذربایجان عربستان.

کرمان سیستان کردستان لرستان

تعریف عمومی آن

بعضی از زمینهای ایران کویر است ولی زمینهای پر حاصل و حاصل خیز زیاد دارد و هر محصولی در آنجا بطور وفور حاصل میشود و اغلب میوه جات خوب اروپا از ایران آمده است و در ایران حاصل میشود جمیع حبوبات برنج و پنبه و تنباکو و شراب و ابریشم زیاد و معدن آهن و مس و سرب و سنگهای پر قیمت از قبیل فیروزه و غیره موجود است و در بعضی از ممالک ایران صنعت رواج دارد و مخصوصاً پارچهای ابریشمی و پنبه و شال و مخمل و فرش و چرم زیاد صنعت میشود و کارخانجات اسلحه سازی نیز یافت میشود و جمیع تجارت ایران بر روی خاک است بواسطه مال

چاروادارهای دول ترکستان و ترکی و روس و هند و چین از ایران
علاوه بر مصارف خود بخارجه می برند برای تجارت مروارید
و سنگهای قیمتی و زعفران و ابریشم و تنباکو و اسبها

وسعت خاک ایران

مساویست یک میلیان و صد و هشتاد کیلومتر مربع و جمعیتش
مساویست هفت میلیان

شهرهای معتبره آن

طهران واقع در جانب شمال و پای تخت ایران جمعیتش مساویست
بصد و شصت هزار نفر اصفهان واقع در مرکز ایران و
هنوز هم شهر معتبریست اگرچه خیلی تنزل کرده است
از وقتی که دیگر پای تخت نیست و جمعیتش مساویست بدویست
هزار نفر بعد از سال قحط باید خیلی ازین کمتر شده باشد

تبریز واقع در جانب شمال و شهریست خیلی معظم و معتبر و
با منفعت بواسطه ابریشم و پنبه قزوین محل تجارت
زیاد است بارفروش نزدیک دریای مازندران و یکی
از شهرهای خیلی با منفعت است بجهة تجارت و صنعت
و واقع در جانب جنوب است ابوشهر یا بندر بوشهر
و بندر عباس دو بندراند بر روی خلیج فارس
شیراز واقع در یک دره خیلی حاصل خیز و مخصوصاً
شراب آنجا خیلی خوب و با قدر است و در نزدیکی شیراز
عمارتهای کهنه قدیمی یافت میشود و در جانب مغرب
واقعست شوشتر در حوالی آن یافت می شود
خرابهای قدیمی همدان از شهرهای قدیمی ایرانست
در ممالک ایران مردمان پیدا شده اند در شاعری چیزنویسی

و سلاطین آن ملقب بلقب پادشاهند   افغانستان این
مملکت موضوعست در جانب مشرق ایران و وسعتش مساویست
به سیصد و هفتاد هزار کیلومتر مربع و جمعیتش بشش میلیان
شهر کابل پای تخت مملکت است و جمعیتش مساویست به شصت
هزار نفر و شهر دیگر معروفش قندهار است شهریست پر صنعت

هراة

مملکت هرات موضوعست در جانب شمال افغانستان
و وسعت خاکش مساویست بصد و شصت هزار کیلومتر
مربع و جمعیتش مساویست بدو میلیان   پای تختش هم مسمی است
هراة با صد هزار جمعیت

بلوچستان

این مملکت موضوعست بجنوب افغانستان و بشمال خلیج عمان

وسعت خاکش مساویست بسیصد و پنجاه هزار کیلومتر مربع و
جمعیتش بسه میلیان و هر پارچهٔ از آن در تحت ادارهٔ یک
بزرگی است و معتبرترین بزرگان که حکومت دارند خان است
که ساکن کلات است و کلات شهریست با بیست هزار جمعیت

چین

این مملکت موضوعست در مرکز و مشرق آسیا و محدود است
در جانب شمال بواسطهٔ سیبری و در جانب مشرق بواسطه
دریای محیط و در جنوب بواسطه دریای چین و ماچین یا هندو چین
و هندوستان و در جانب مغرب بواسطهٔ ترکستان

وسعت خاکش

مساویست بسیزده میلیان سیصد هزار کیلومتر مربع و جمعیتش
مساویست بچهارصد و پنجاه میلیان

کوههای معتبره آن

کوه هیمالیا واقع مابین چین و هندوستان کوه آلتائی که محدود است بواسطه سیبری کوه هندوخوک واقع مابین چین و افغانستان کوه پلینگ و نان لنگ واقعه در داخله چین

رودخانهای معتبره آن

رودخانهای چین هستند آموی واقع در جانب شمال رودخانه هانگ یا رودخانه زرد رودخانه کیانگ یا رودخانه آبی واقع در جانب شرق که میریزند بدریای محیط

جزایر آن

جزیره ساخالین فرموز آرشیپل جزایر لیوکیو جزیره هاینان

تقسیمات و شهرهای معتبره آن

مملکت

مملکت چین مشتمل است اول چین مخصوص دویم ممالکی که مطیع و در تصرف چینند مانند منشوری منگلی و غیره سیم ممالکی که مالیات همه ساله میدهند تبت تونکن و غیره شهرهای معتبره هستند پکن پای تخت ممالک چین با دو میلیان جمعیت شهر نانکن واقع برروی کیانگ محل کارخانجات پارچه پنبه زرد رنگ شهر کانتن بندر خیلی پرتجارت نزدیک دریای چین شهر فوشان با صد هزار نفر جمعیت

محصولات و متاع چین

چین خیلی پردولت است بواسطه معادن طلا و نقره و آهن و جیوه و زمینش خوب زراعت شده است و بطور وفور حاصل میشود چای و برنج و درخت توت و پنبه و عسل می آید در آنجا زیاد کرم ابریشم

زیاد

ژاپون

این مملکت موضوعست در جانب شرق آسیا و وسعت
خاکش مساویست بپانصد و پنجاه هزار کیلومتر مربع و جمعیتش
مساویست بچهل میلیان

تقسیمات و شهرهای آن

ژاپون مرکب است از چند جزیره که واقعند در دریای محیط
و معتبرترین آنها جزیرهٔ نیفن است که شاملست شهر یدو را که
پای تخت مملکت است و جمعیتش مساویست بیک میلیان و
دویست هزار نفر و شهر میاکو شهر پر صنعتی است و جزیرهٔ
کیوسیو در آنجا یافت میشود شهر نانگاسکی بندر معتبریست
که خیلی تجارت میکند با دول خارجه

محصولات و متاع آن

ژاپون تقریبا حاصل میشود هرچه از خاک چین حاصل میشود
و متصرف است معادن طلا و نقره و غیره

هندوستان

موضوع است در جانب جنوب آسیا ما بین خلیج بنگال
در جانب مشرق و خلیج اُمّان در جانب مغرب وسعت
خاکش مساویست بسه میلیان و دویست و شصت هزار
کیلومتر مربع و جمعیتش مساویست بصد و هفتاد و شش میلیان
و سیصد و چهار هزار نفر

کوهها و دریاهای آن

کوه هیمالیا که بلندترین کوههای کرهٔ زمین و پوشانیده است
جانب شمال هندوستان را و از این کوه جاریست رودخانهای
متعدده که از جملهٔ آنها هستند رودخانه گانژ و رودخانهٔ

اندوس که اولی بخلیج بانکال وثانی بخلیج اُمان میریزد

جزایر آن

هندوستان جزایر متعدده دارد که اشهر و معتبر تر از همه جزیره سیلان است که پای تختش شهریست مسمّی به کلمب و متعلق است بدولت انگلیس است

تقسیمات و شهرهای معتبره آن

هندوستان بچهار قسمت منقسم شده است اول متصرفات انگلیس که شهرهای معتبره او هستند کلکتا پای تخت واقع برروی یک شاخه از گانژ جمعیتش مساویست به هفتصد هزار نفر شهر بنارس شهر علما و مقدس اهل مملکت شهر ممبی با جمعیت هشتصد هزار نفر بندر تجارتی است مادرس شهر معتبریست لاهور پای تخت قدیم مملکت

پنجاب شهر کشمیر محل کارخانجات شال بافی با جمعیت هفتصد هزار نفر دوّیم ممالکی که مالیاتی بانگلیس میدهند و خیلی آمد و شد با انگلیس دارند و شهرهای معتبرش هستند لکنو پای تخت مملکت اود با سیصد هزار نفر جمعیت و شهر حیدرآباد پای تخت مملکت نظام با دویست هزار جمعیت شهر کلکند که الماس زیاد دارد سیّم ممالک مستقله که شهرهای معتبره اش هستند کاتماندو پای تخت مملکت نپل حیدرآباد پای تخت ممالک سندی پاسند شهر ماله پای تخت جزایر مالدیو چهارم ممالک متصرفی دول اروپ که مشتمل اند بر شهرهای پندیشری بندر معتبریست برروی خلیج بانکال یا بنکاله شهر شاندرناگر و شهر ماهه که متعلقند بدولت فرانسه و شهر گاوا دیو واقع شهر

بر روی خلیج اُمان متعلق بدولت پرتوکال

محصولات و امتعهٔ آن

برنج نی شکر انواع ادویه جات پنبه و غیره معدن طلا و
نقره و مس و الماس و سنگهای قیمتی زیاد

ماچین یا اندوشین

موضوع است بجنوب آسیا ما بین دریای چین در مشرق و
خلیج بنگال در مغرب وسعتش مساویست بدو میلیان و صد هزار
کیلومتر مربع و جمعیتش مساویست بچهل میلیان

کوهها و رودخانهای معتبرهٔ آن

کوههای مرتفع پوشانیده است جانب شمال اندوشین را و از آن
کوهها رودخانهای زیادی جاریست از جمله رودخانهٔ براهماپوتر و
رودخانهٔ ایراوادی که میریزد بخلیج بنگال و رودخانهٔ مینام

ورودخانهٔ مکانگ که میریزد بدریای چین

تقسیمات و شهرهای آن

این مملکت به پنج قسمت منقسم شده اول هند و چین انگلیس
که شهرهای معتبره شهر پگو شهر رانگون شهر مالاکا هستند
و شهر سنگاپور دویم مملکت آنام که پای تختش
شهر هو است که واقع در کشنشین است و شهر تنکن واقع در تنکن
سیم مملکت صیام پای تختش شهر بانگکک است
چهارم مملکت برمان که شهر معتبرش آوا است پنجم
مالاکا که شهر معتبرش پاهنگ است

محصولات و متاع آن

محصولات این مملکت تقریباً همان محصولات هندوستان است

افریقا

افریقا موضوع است بجنوب اروپ وبجنوب ومغرب آسیا
وباآسیا اتصالی ندارد دیگر بواسطه سوئیس تمام افریقا یک شبه ایسیم
جزیره است که محدوده است ازجانب شمال بواسطه تنگه ژیبرالتار
ودریای مدیترانه ودرجانب مشرق بواسطه دریای احمر ودریا
محیط هند ودرجانب جنوب بواسطه دریای محیط ودرجا
مغرب بواسطه دریای آتلانتیک

وسعت وجمعیت آن

وسعت خاکش مساویست بسی میلیان کیلومتر مربع وجمعیتش صد
میلیان

تقسیمات آن

افریقا بنوزده قسمت تقسیم شده درجانب شمال واقعند
مملکت مارک الژری تونیس تریپلی ساهارا درجانب
شمال وشرق مصر نوبی درجانب مغرب سنگانبی

شمالی دگینه

دگینه جنوبی درجانب جنوب ومغرب گینه شمالی
دروسط نیگریتی کافریی درجانب شرق آبیسینی شمال
زنگبار درجانب جنوب ومشرق مزانبیک درجانب
جنوب دولت کاپ وافریقا محاط است بواسطه
دریای مدیترانه ودریای احمر ودریای هند

شمالی سنگامبی
گینه جنوبی

خلیجهای معتبره آن

خلیج کاب وخلیج سیدر درجانب شمال وخلیج گینه درمغرب

بغازهای آن

تنگه ژیبرالتار که جدا میکند افریقا را از اروپ وخلیج باب
المندب که وصل میکند دریای احمر را بدریای هند

جزایر آن

جزیره ماداگاسکار واقع در دریای هند جزایر کناری

جزیره ها رسیا

جزیرهٔ موریس جزیرهٔ بوربن دماغهای قسر نقا دماغهٔ کاردافوی
در مشرق و دماغه بن اسپرانث در جنوب

کوههای آن

سلسله کوه آتلانتس واقع در ممالک بار بریک کوههای قمر
واقع در نیگریتی کوههای لوپاتا واقع در کافرری

رودخانهای معتبر آن

رود نیل که بدریای مدیترانه میریزد و رودخانهای سنگال
دررودخانه کامبی نیژر و کنگ که میریزد بدریای آتلانتیک

آب و هوا و محصولات آن

افریقا از جمیع قطعات زمین گرمتر است که در بعضی از صحراها
حرارت سوزانده است و حاصل میشود در آنجا برنج و نارنج
و خرما و انجیر و غیره و معدنهای مس و بعضی از فلزات

دیگر

دیگر یافت میشود و اهل افریقا بر دو قسمند قسمی سیاه و دیگری گندم
گون و زبان متداول در افریقا چندان معلوم نیست زبان عربی
متداولست در جانب پیستان ترنیل یعنی شمالی

مذهب و دولت آن

مذهب عیسوی شایعست در آبیسینی و بعضی از متصرفات
اهل اروپ و بت پرستی شیوع دارد در مرکز افریقا و مذهب
اسلام در مصر و مارک و الژری و تونیس و درین مملکت
آخری یهودی هم پیدا میشود تقریباً هر یک از دول افریقا اداره
به تسلط تام و میل خواهش یک شخص واحد است که سلطان
و حاکم مملکت است

دولت مارک

این مملکت موضوعست بجنوب بغاز ژبرالتار و محدود است

درجانب

در جانب شمال بواسطهٔ دریای مدیترانه و بمغرب بواسطهٔ دریای محیط بمشرق بواسطهٔ آلژری وسعتش مساویست با چهار صد هزار کیلومتر مربع و جمعیتش هشتصد هزار نفر

شهرهای معتبرهٔ مارک

شهرهای آن هستند شهر مارک پای تخت مملکت شهریست پر صنعت با شصت هزار جمعیت شهر فز محل تجارت چرم زیاد شهر منکادر بندر معتبریست زمین مارک خیلی پرکوه و خیلی خوب حاصل خیز است

الژری

الژری افریقای فرانسه موضوعست در جانب شمال افریقا و محدود است بشمال بواسطه دریای مدیترانه بمشرق بواسطه تونیس و در جانب جنوب بواسطه سحارا و در

جانب مغرب بواسطه دولت مارک وسعت خاکش مساویست بسیصد و نود هزار کیلومتر مربع و جمعیتش بسه میلیان و از آن جمعیت صد و پنجاه هزار از اهل روپ است

کوهها و رودخانهای آن

کوه آتلاس موضوع در جانب جنوب مرکب است از دو سلسلهٔ بزرگ و کوچک رودخانه شلیف رود رمل سیبوز و تفنا

تقسیمات و شهرهای معتبرهٔ آن

الژری منقسم است بسه قسمت نظامی الژه کنستانتین اوران شهرهای آن الژه پای تخت مملکت و بندر معتبریست جمعیتش مساویست بشصت هزار نفر شهر مدا که محاط است بصحراهای پر علف و چمن خوب شهر کنستانتین جمعیتش مساویست به بیست و پنج هزار نفر شهر بن بندر است فیلیپ ویل شهر

جدید

جدیدی است شهر اُران بندریست با پانزده هزار جمعیت
شهر تلمسان پر صنعت است

محصولات الجزیری

زمین آن در جانب شمال کوه اطلاس حاصلخیز است گندم و برنج و تنباکو و پنبه و همه قسم میوه و در جانب کوه اطلاس خرما زیاد است

تونیس

این مملکت موضوعست در جانب مشرق الجزیری و شامل است بدو میلیان جمعیت و شهرهای معتبرهٔ آن هستند شهر تونیس پای تخت با تجارت ترین شهرهای افریقا جمعیتش مساویست بصد و هیجده هزار نفر شهر گابس بندریست

تریپولی

موضوعست در مشرق تونیس و حکومت شده است بواسطهٔ پاشا از دولت عثمانی و جمعیتش مساویست بیک میلیان و شهرهای معتبرش شهر تریپلی پای تخت مملکت با بیست و هشت هزار نفر شهر بنگازی بندریست شهر غادامس در انجا که حاصل میشود مخصوصا روغن زیتون و زعفران و خرما

ساهارا

این مملکت موضوعست در جانب جنوب ممالک باربریک و وسعتش مساویست بچهار میلیان و پانصد هزار کیلومتر مربع و جمعیتش بیک میلیان که منتشرند در صحراهای بی آب و علف و ریگزار که معتبر آنها مسمی شده اند به توات داسن و شیدی هشام

این مملکت واقعست مابینهای شمالی وشرقی افریقا مابین مدیترانه
ودریای احمر ووسعتش مساویست بچهارصد وهفتاد وپنجهزار
کیلومتر مربع وجمعیتش به پنج میلیان

رودخانهای آن

رودخانه نیل رودخانه معتبریست که میگذرد واز جانب جنوب
بشمال میریزد بدریای مدیترانه

تقسیمات وشهرهای آن

مصر مملکتی است جداگانه که مالیاتی بدولت عثمانی میدهند
واداره امورش بولیعهدی است نسلاً بعد نسل وبسه
قسمت منقسم میشود اول مصر پائین واقع در جانب
شمال که مشتمل است بر شهر اسکندریه وبندر معتبریست
برروی دریای مدیترانه دویم مصر وسط واقع در وسط

ومشتمل است بر شهر قاهره پای تخت مملکت نزدیک رودخانه
نیل با سیصد هزار جمعیت وشهر سوئس بندر واقع برروی
دریای احمر سیم مصر بالا واقع در جانب جنوب مشتمل
بر شهرهای سیوت وقینی

محصولات آن

زمین مصر مخصوصاً کنار رود نیل خیلی حاصلخیز است ودر
آنجا حاصل میشود گندم وبرنج ونی شکر وخرما وپنبه
ومعدنهای سنگ بسیار سخت هم در آنجا پیدا میشود

نوبی

این مملکت موضوعست بجنوب مصر مابین کویر بزرگ مسمی
به لیبی در جانب مغرب ودریای احمر در جانب
مشرق ووسعتش مساویست بیک میلیان ودویست هزار

کیلومتر مربع و جمعیتش بدو میلیان و زمین نوبی آب داده میشود بواسطه رود نیل و شاملست چند مملکت را که همه مالیات بمصر میدهند که ازجمله آن ممالک سنار و دونقلا است

سنکامبی

موضوع بجنوب و مغرب ساهارا در طول دریای آتلانتیک و سعتش مساویست بیک میلیان و صد هزار و جمعیتش بده میلیان و اسم این مملکت مشتق است از نام دو رودخانه که نامیده شده اند سنکل و کامبی و این مملکت بچند قسمت تقسیم شده است که معتبرترین آنها بامبوک و وال و کایر و دولت فرانسه متصرف است سیرالیون و کره و را انکلیس متصرفست مملکت بانو و دولت پرتوکال متصرفست کاشورا در این مملکت یافت میشود صمغ و دندان فیل و

پر شترمرغ چوب صندل

کینه شمالی

موضوعست درکنار دریای آتلانتیک و وسعتش مساویست بده میلیان کیلومتر مربع و جمعیتش هشت میلیان و این خاک شاملست چند مملکت را ازجمله مملکت آشانتی که شهر کوماسی پای تخت آن مملکت است مملکت دهومی که پای تختش نامیده شده است آبومی و مملکت لاکس که پای تختش هم مسمی است باسم مملکت اهل اروپ درکنار ممالک چند عمارت متصرفند اسینی و کابن در تصرف فرانسه است سن ژرژ دلامینی در تصرف هلاند است فریتون و کاپ کرس در تصرف انکلیس است کریستیانسبورغ در تصرف

و انمارک زمین خیلی حاصل خیزی است و مخصوصًا چوبهای
قیمتی خوب از آنجا می آید باروت طلا عاج زیاد دارد

گینهٔ جنوبی

موضوعست در جنوب گینهٔ شمالی منتهی میشود بدریای آتلانتیک
وسعت خاکش مساویست بهشتصد و شصت هزار کیلومتر
مربع و جمعیتش چهار میلیان و این خاک مشتمل است بر چند
مملکت که معتبر آنها مملکت کانگ و لانگ و مملکت
بانکلا که مالیات میدهد به پرتوگال که متصرف است در انجا
چند عمارت که معتبر آنها هستند کنگل و لاندا
و محصولات او هم چون محصولات گینهٔ شمالیست

سنمبازی

این مملکت موضوعست در جانب جنوب گینهٔ جنوبی

زمینی است

زمینی است خیلی خشک و محدود است بشمال بواسطه کافری

هتنان تتی

مملکتی است پرکوه و پرآب و حاصل خیز امابی زراعت
وسعتش مساویست بپانصد و پنجاه هزار کیلومتر مربع و
جمعیتش چهار صد هزار که همگی چوپانند

نیگریتی

مملکت سیاها ست که واقعست در مرکز افریقا در جنوب
ساها را وسعتش مساویست بده میلیان کیلومتر مربع و جمعیتش
بهیجده میلیان و آب داده میشود بواسطه نیژر و شاملست غدیر
بزرگ تیادرا و این خاک شاملست چند مملکت تمبوکتو نورنو
فلاتا و ازاو حاصل میشود برنج و خرما و چوبهای مقبول خوب

کافری

زمینی وسیعی است موضوع در جانب جنوب نیگریتی و کشیده
شده است تا دریای هند وسعتش مساویست بیک میلیان
وششصد هزار کیلومتر مربع و جمعیتش به سه میلیان با صنایع مردم سیاه
و عادتهای ملایم خوب ممالک معروفش تیگره و اماس
و منغا یا و پای تخت این مملکت مسمی است به زنجبار
و در کنار این مملکت انگلیس چند عمارات و کارخانجات دارد

آبیسینی

موضوعست در جانب جنوب نوبی و وسعت خاکش مساویست
به هشتصد و هشتاد و هشت هزار کیلومتر مربع و جمعیتش به سه
میلیان این مملکتی است پر کوه و از این خاک رود نیل ابتدا میکند
و این سرزمینی خیلی حاصلخیز است ممالک معروفش میشد
تیگره امهره سمال آف زنگبار شمال موضوعست بجنوب تنگه

باب المندب جمعیتش مساویست بپانصد و پنجاه هزار که تجارت
خاک طلا و عاج میکنند و زنگبار موضوعست بجنوب شمال در
ساحل دریای هند جمعیتش مساویست بدو میلیان و شاملست زمین
وسیعی را که در آنجا فیل زیاد است که خیلی حاصل میشود و از آنها عاج
و مشتمل است بر چند مملکت رکیلاوه ملند براوا ماگادوکس و غیره

مزامبیک

موضوعست در جنوب زنگبار در ساحل دریای هند وسعت
خاکش مساویست بهفتصد و هشت هزار کیلومتر مربع و جمعیتش
مساویست بدو میلیان و این مملکت متعلق است باهل پرتوگال
و شهر معتبر آن مزامبیک پای تخت مملکت و شهر سفالاست

دولت کاپ

کاپ بن اسپرانس موضوعست در منتهی الیه عرض جنوبی

افریقا و متعلق است باهل انکلیس وسعتش مساویست بدویست و
نود و شش هزار کیلو متر مربع و جمعیتش بصد و پنجاه و یکهزار نفر و این
زمینی خیلی حاصلخیز است پای تختش شهر کاپ که بندریست
خیلی معتبر و شهر معروف دیگرش اوتان هاژان و کستانس
که در آنجا شراب خیلی خوب معروف بعمل می آید

ینکی دنیا یا امریک

تقریباً چهار صد سال قبل ازین ممالک امریک بواسطهٔ شخصی
کریستف کلمب نام مهندس دریائی که در خدمت دولت
اسپانی بود پیدا شده است و امریک بعد از قطعهٔ آسیا
از جمیع قطعات دیگر بزرگتر است و محدود است در جانب
شمال بدریای منجمد شمالی و در جانب مشرق بواسطه دریای
اتلانتیک و در جانب جنوب بواسطه دریای منجمد جنوبی

و در جانب مغرب بواسطه دریای محیط و این مملکت
مرکب است از دو شبه جزیره و بواسطه ایسثم پاناما آن بیکدیگر
متصلند یکی که در جانب شمال واقعست امریک شمالی نامیده شده
و دیگری که در جانب جنوب واقعست امریک جنوبی وسعت
ینکی دنیا مساویست بسی و هفت میلیان و نهصد و هشتاد هزار
کیلو متر مربع وسعت آن با انضمام جزایر مساویست بچهل و دو
میلیان چهار صد و هشتاد هزار کیلو متر مربع و جمعیتش مساویست
بهشتاد میلیان

تقسیمات آن

امریک شمالی بشش پارچه منقسم است در جانب شمال واقعست
امریک روسی گرنلاند برتانی جدید در مرکز واقع است اتازونی
ممالک متحده در جانب جنوب واقعست مکزیک گواتمالا

و امریک جنوبی شاملست ده پارچه را در جانب شمال کلمبی
و کیان در جانب مشرق برزیل پاراگی پلاتا اوروگی
و در جانب مغرب پرو بلیوی شیلی و در جانب جنوب
واقعست پاتاگنی و انتیل ها که مرکبست از جزایر متعدده
که واقعند مابین امریک شمالی و جنوبی

دریاهای آن

دریای منجمد شمالی که منعقد ساخته است دریای قطبی را در جانب
شمال دریای اتلانتیک دریای گرنلاند دریای بافن
دریای هودسن که واقعند در جانب شمال و مشرق و دریای
انتیل که واقعست مابین دو امریک شمالی و جنوبی دریای
محیط و دریای برنگ واقع در شمال و مغرب

خلیجهای آن

خلیجهای معتبره خلیج سن لران که متعلق است بدریای اتلانتیک

خلیج مکسیک

که منعقد شده است بواسطه دریای آنتیل خلیج کالی فرنی
که واقعست برروی دریای محیط

بغازهای آن

بغاز معتبره بغاز برنگ واقع در شمال و مغرب که جدا مینماید
امریک را از آسیا و بغاز ماژلان که منتهی الیه جنوب است

جزایر آن

جزایر متعدده متعلق است بامریک که در دریای اتلانتیک
واقعند ارشیپل های ترنو و برمود و لوک انتیلها
مالوئین ها و ارشیپل تردفو خاک آتش در دریای محیط
واقعست جزایر آلوتین و گدرا و دانکور

شبه جزیره آن

شبه جزیره های معتبره شبه جزیره لابرادر و فلرید که جادارند
با دریای اتلانتیک یوکاتان واقع در دریای انتیل ها و
کالی فرنی واقع در ساحل دریای محیط

دماغهای آن

دماغه فارول واقع بجنوب گرنلاند دماغه سن لوکا واقع در
ابتدای خلیج کالی فرنی دماغه هرن واقع بجنوب پاتاگنی

کوههای امریک

امریک پوشیده شده است بواسطه چند سلسله کوه که معتبر آنها
که خیلی نزدیک بدریای محیط است رشو نامیده شده است

کوه آتش فشان

امریک شامل است چند کوه آتش فشان که معتبر آنها

پپ

پپ کاتپت واقع در مکسیک پیشنشا و کپاکسی
واقع در کلمبی و انتیزانا واقع در پرو

رودخانهای آن

در امریک رودخانهای زیادی است که معتبر آنها رودخانه
ماکانسی که میریزد بدریای منجمد شمالی و رودخانه
سن لران که میریزد بخلیج سن لران رودخانه میسی سیپی
که بخلیج مکسیک میریزد و رود ارنک رودخانه آمازن
رودخانه ریو دولاپلاتا که منعقد شده است بواسطه سه رود
پارانا و پاراگه و اوراگه که بدریای تلانتیک میریزد
رود ارگن که میریزد بدریای محیط

غدیرهای امریک

غدیر زیادی در امریک هست که معتبر آنها غدیر اسکلاو ا

و غدیر دُب اکبر واقع در بریتانی جدید و غدیر آعلی و غدیر هورُن
و غدیر اِری و غدیر اُنتاری که واقعند در جانب شمال ممالک
متحده غدیر نیکاراگا   غدیر ماراکائی بُ واقع
در کلمبی است

آب و هوا و محصولات امریک

همه قسم آب و هوا در اماکن متعدده اش یافت میشود در جانب
شمال جنگلهای یاد دارد و در مرکز فند تا چیلی قهوه و آکاژو که
چوب درختی است بسیار ممتاز و پنبه و کائوتشو و غیره یافت
میشود و معدنهای طلا و نقره و آهن و مس و الماس و سرب
زیاد یافت میشود   در جانب شمال   یافت میشود
حیوانهای غریب و عجیب که صید میکنند مخصوصا در خاک پاتا
گادها و اسبهای وحشی وفور دارد

صنف و زبان اهل آن

اهالی امریک را میتوان بسه قسم نمود اول اشخاصی که از اهل خود
امریکند رنگ آنها تیره و گندم گون است و آنها را بدین جهة طایفهٔ
هندی مینامند دویم طایفهٔ دیگر که سفیدند و آنها را اهل اروپ
مینامند طایفه که سیاهند بعضی بنده و بعضی آزادند و بدین جهة
آنها را طایفهٔ افریقائی گویند و زبان اهل خود امریک چندان معلوم نیست
زبانیست که از قدیم الایام میان آنها مانده است و در امریک شمالی
زبان انگلیس و اسپانیول حرف میزنند و زبان اسپانیول و
پرتوگال در امریک جنوبی و زبان فرانسه در مملکت کانادا و مذهب
نزدیک بتمام اهل امریک عیسوی است و کمی از ایشان بنا بر اعتقاد
سابق بت پرستند و بعضی از ممالک امریک جمهوری و اغلب در
تصرف دولت یا سلطان دیگر هستند

امریک روسی

واقعست در انتهای شمال و مغرب امریک وسعت خاکش مساویست
بیک میلیان و چهار صد و سی هزار کیلومتر مربع ولکن چندان
مسکون نیست بواسطهٔ کثرت سرما و جمعیتش شصت هزار نفر بود
تجار روسی از آنجا پوستهای خوب زیاد می‌آورند و تجارت معتبر
می‌کنند مکان معتبره‌اش نوول ارکانژل است که واقعست در جزیرهٔ
سیتکا گرینلاند موضوعست در شمال و مشرق امریک وسعت خاکش
مساویست بدو میلیان و دویست هزار کیلومتر مربع و سرما
متصل در آنجا شدت دارد بطوری که اهالی آنجا هیچ کاری
بجز صیادی نمیتوانند کرد اهل دانمارک در آنجا متصرف‌اند ساحل
جنوبی را که در آنجاهست یورکاو ژولیانس هاب
داو پرناویک

برتانیه

برتانی جدید

این مملکت متعلق بانگلیس و واقعست در جانب شمال امریک
مابین دریای اتلانتیک و دریای محیط وسعتش مساویست
به نه میلیان و دویست و بیست هزار کیلومتر مربع و جمعیتش بدو
میلیان که اصل آنها فرانسه و اغلب ایشان زبان فرانسه
حرف میزنند و اینجا که مرکب است از چند مملکت که معتبر آنها
هستند کانادا پای تخت منتریال که شهریست خیلی
پرتجارت واقع بر روی رودخانه سن‌لران جمعیتش مساویست به
صد و بیست هزار نفر کبک بر روی رودخانه سن‌لران اکس جدید
شهر هالیفاکس شهر معتبر آنجاست برونسویک جدید شهر
معتبرش فردریک تون است

جزیره بزرگ خاک جدید

که موضوعست در ساحل جنوبی که معروفست بواسطه
صید مورو زمین آنجا خیلی حاصلخیز است و خوب
زراعت شده است در جانب مشرق

ممالک متحده یا اتازونی

اتازونی ممالک متحده واقعست در مرکز امریک شمالی
محدود است در جانب شمال بواسطه
بریتانی جدید در مشرق بواسطه دریای اتلانتیک و در
جنوب بواسطه خلیج مکسیک و مملکت آن در جانب مغرب
بواسطه دریای محیط وسعت خاکش مساویست بهفت میلیان
کیلومتر مربع و جمعیتش مساویست بسی و شش میلیان که همه زبان
انگلیس حرف میزنند

کوهها و رودخانهای آن

کوههای رشو پوشانیده است جانب مغرب را و کوههای الگانی
مشرق را و ازین کوهها جاریست رودخانه هودسن که بدریای
اتلانتیک میریزد و رودخانه وسیع میسیسیپی و ملحق میشود بوی
رودهای اوهیو و میسوری و میریزد بخلیج مکسیک و رود ارگن که بدریای
محیط میریزد

تقسیمات آن

ممالک متحده مرکب اند از سی و سه مملکت جمهوری جداگانه اما همه باهم
متحد و اداره امورشان بواسطه وکلا است و اهل شورا و
رؤسا و شهرهای معتبره آنها هستند و واشینگتن پای تخت
مملکت جمعیتش مساویست بشصت هزار نفر و شهر نویورک که شهریست
پر منفعت و بندریست پر تجارت ترین جمیع امریک واقع
بر رود هودسن نزدیک دریای اتلانتیک با یک میلیان
و دویست هزار نفر جمعیت و شهر فیلادلفی که مشتمل است بر

بر کارخانجات با ششصد هزار نفر جمعیت و شهر بالتیمر بندریست
بزرگ با صد و هفتاد هزار جمعیت شهر اُرلاآن جدید بندریست واقع
بر روی .. .. با صد و چهل هزار جمعیت شهر بُستُن بندر با صنعتی است [illegible]
با صد و چهل هزار نفر شهر سان فرانسیسکو جای معتبر از مملکت
کالیفُرنی واقع در ساحل دریای محیط

محصولات آن

زمینش خیلی حاصل خیز و خوب زراعت شده و خیلی بعمل میآید
برنج و شکر و تنباکو   و طلا و نقره و مس
و سرب و آهن بکمال وفوری دارد

مکزیک

موضوعست در جانب جنوب و مغرب ممالک متحده ما بین
خلیج مکزیک و دریای محیط وسعت خاکش مساویست بسه

میلیان

میلیان کیلو متر مربع و جمعیتش هشت میلیان که زبان اسپانیول
حرف میزنند

تقسیمات و شهرهای معتبر آن

این مملکت منقسم میشود به بیست و سه پارچه و شهرهای معتبره اش
مکزیک پای تخت واقع بر روی تزکوک هست با دویست هزار
نفر جمعیت پوئبلا که کارخانجات زیاد دارد و کاناگ رواتُ
که معروفست بواسطهٔ معادن نقره و شهر ورا کروز بندر
بر روی خلیج مکزیک و شهر اکاپولکو بندر واقع بر روی دریای محیط

محصولات آن

طلا و نقره و جیوه در آنجا موجود و زمینش خیلی حاصل خیز
و در همه جای مملکت نی شکر و کاکائو و پنبه و چوبهای قیمتی
و اکاژو زیاد دارد   اکاژو چوبیست بسیار ممتاز

[illegible]

کانالا

گواتمالا

یا امریک مرکزی واقعست در جنوب مکسیک مابین دریای آتلانتیک
و دریای محیط وسعتش مساویست به ششصد هزار کیلومتر مربع و جمعیتش
به دو میلیان و شامل است پنج مملکت جمهوری را اول گواتمالای مخصوص
پای تختش گواتمالای جدید است با پنجاه هزار جمعیت دویم
هندوراس پای تخت والاولید جدید سیم نیکاراگوا
پای تخت شهر لئون چهارم کستاریکا پای تختش سان ژزه
پنجم سان سالوادر پای تخت بهمان اسم

آنتیل

موضوعست مابین دو امریک شمالی و جنوبی و محدود است در
مشرق بواسطه خلیج مکسیک و دریای آنتیل و جمعیتش مساویست
به سه میلیان و منقسم شده است بجزایر لوکه و جزایر آنتیل بزرگ

و آنتیل

و آنتیل کوچک و با منفعت ترین جزایر لوکه هستند کاناهائی
باهاما پرویدانث و جزایر آنتیل بزرگ کوبا که پای تختش هستند
هاوان است با صد و چهل هزار جمعیت و شهر دیگرش پرتو
ریکو است و شهر دیگرش سن ژان که متعلق بدولت اسپانی است

کلمبی

موضوعست در جانب شمال امریک جنوبی
وسعت خاکش مساویست به سه میلیان کیلومتر مربع و جمعیتش
بچهار میلیان که زبان اسپانیول حرف میزنند و مشتمل است بر سه
مملکت جمهوری اول گرناد جدید که پای تخت وی بگتا است
با چهل هزار نفر و شهر پاناما که واقعست بر روی ایسثم پاناما
دویم ونزوئلا پای تخت کاراکاس سیم اکواتر پای
تخت کیت درین مملکت حاصل میشود کاکائو و تنباکو و گنکینا نیز

کنه کبنه و طلای احمر و طلای سفید و غیره

گیان

موضوعست در شمال و مشرق امریک جنوبی
وسعتش مساویست بسیصد هزار کیلو متر مربع و جمعیتش بدویست و
پنجاه هزار اول گیان انگلیس پای تخت شهر ژرژتوون
دویم گیان فرانسه پای تخت شهر کَین سیم گیان دولت
هلاند پای تخت شهر پاراماریب و درین مملکت یافت میشود
نی شکر کاکائو میخک پنبه کائوتشو

منقسم است بسه قسمت

برزیل

مملکت برزیل مملکت وسیعی است که موضوعست در مرکز و مشرق
امریک جنوبی و محدود است در جانب شمال بواسطه کلمبی و گیان
و دریای آتلانتیک و در جانب جنوب بواسطه اوروگ

و در جانب مشرق بواسطه دریای آتلانتیک صح

و دریای
ین

و دریای آتلانتیک و در جانب مغرب بواسطه پاراگ
وبلیوی و پِرو و کلمبی وسعت خاکش مساویست بهفتصد میلیان
و پانصد هزار کیلو متر مربع و جمعیتش مساویست بشش میلیان که
زبان اهل پرتوکال حرف میزنند

کوهها و رودخانهای برزیل

کوههای معتبره اش کوه سیراژ و اسپیناس واقع در جانب
مشرق و کوه سرادگس ورتانت واقع در داخله رودخانه
آمازُن که بزرگترین رودخانهای دنیاست که می ریزد به
دریای آتلانتیک

تقسیمات آن

مملکت شهرهای معتبره اش هستند ری ژانیرو که پای تخت
و بندر پر تجارت خیلی خوبیست با دویست هزار جمعیت و شهر

پرنامبوک بندر خوبیست

محصولات آن

زمینش خیلی خوب حاصل خیز است و بطور وفور حاصل میشود
برنج و نی شکر و قهوه و پنبه و اکازو و گیاههای جنوبی
و سنگهای قیمتی و الماس و طلا و نقره خیلی زیاد دارد

پاراگ

این مملکت جمهوری واقعست در مغرب برزیل ما بین رودخانه
برزیل و پارانا وسعت خاکش مساویست بصد و نود و هفت
هزار کیلومتر مربع و جمعیتش بهشتصد هزار و شهر آسومپسیون پای
تخت مملکت است

پلاتا

این مملکت موضوعست بجنوب و مغرب برزیل وسعت

خاکش مساویست بیک میلیان و هشتصد هزار کیلومتر مربع
و جمعیتش دو میلیان پای تخت شهر بوئنس آیر که واقعست
بر روی رودخانه ریو پلاتا شهریست پر تجارت
با هشتاد هزار جمعیت

اوروگ

موضوعست در جانب برزیل و آب داده میشود بواسطه
دریای اتلانتیک و ریو پلاتا وسعتش مساویست بصد
هزار کیلومتر مربع و جمعیتش دویست و پنجاه هزار و شهر منتویدیو
که بندر خوبیست بر روی رودخانه ریو پلاتا با پنجاه هزار
جمعیت که پای تخت مملکت است

پرو

این مملکت جمهوری واقعست بجنوب و مغرب کلمبی و بمغرب

برزیل و منتهی میشود بدریای محیط وسعت خاکش مساویست
بیک میلیان و پانصد و پنجاه هزار کیلومتر مربع و جمعیتش
بدو میلیان که زبان اسپانیُل حرف میزنند و شهرهای معتبره اش
هستند لیما پای تخت با هشتاد هزار جمعیت کالائو بندر
تجارتیست این مملکت مشتمل است بر کوههای خیلی بلند و قهوه
و کاکائو و تنباکو و طلا و نقره و جیوه در آنجا زیاد است

بلیوی

این مملکت جمهوری واقعست بجنوب پرو و منتهی میشود بدریای
محیط وسعت خاکش مساویست بیک میلیان و سیصد و هفتاد
و پنجهزار کیلومتر مربع و جمعیتش بیک میلیان و پانصد هزار نفر
و شهر شوکیزاکا پای تخت آنست و آب و هوا و محصولات
درین مملکت مثل مملکت پرو است و معدن نقره معروف

پتزی

پتزی درین مملکت است

شیلی

این مملکت جمهوری واقعست بجنوب بلیوی که واقع مابین دریای
کُردیلر ذراند و دریای محیط وسعتش مساویست بچهارصد و بیست
هزار کیلومتر مربع و جمعیتش بیک میلیان و پانصد هزار نفر که زبان
اسپانیُل حرف میزنند شهرهای معتبره اش سانتیاگو پای تخت است
با شصت هزار جمعیت و والپارزو بندر معقولی است و زمینش خیلی
خوب حاصلخیز است و طلا و نقره و مس نیز زیاد دارد

پاتاگُنی

واقعست در انتهای جنوبی امریک جنوبی وسعتش مساویست
بیک میلیان و سیصد هزار کیلومتر مربع و درین زمین وسیع
که خیلی هوا سرد میشود زراعت بسیار کم میشود و تقریباً دویست هزار

اُسِتانی

وضع و وسعت و جمعیت آن اُسِتانی مرکب است از اِستِرالی که خاکش تقریباً مساویست با اروپ و از چند جزیره که واقعند در دریای محیط و اُستانی واقعست در جنوب و مشرق آسیا و مغرب امریک وسعت خاکش مساویست بهفت میلیان و ششصد و شصت کیلومتر مربع و جمعیتش مساویست بسی و پنج میلیان

تقسیمات آن

اُستانی منقسم است بچهار قسمت در جانب شمال میکِرُنزی در جانب شمال و مغرب مالِزی در جانب جنوب و مغرب مِلانِزی در جانب مشرق پلینزی

دریاهای آن

دریای محیط منعقد ساخته است دریای چین و دریای سند و

و دریای بلوک و دریای سلب را

بغازهای آن

بغازهای معتبره اش بغازهای سند مابین سوماترا و ژاوا و تُرِ مابین پاپوازی و اِستِرالی و باس مابین استرالی و تسمانی

کوهها و رودخانهای آن

کوههای معتبره هشت کوه اُفیر واقع در جزیره سوماترا و کوههای کِرِستال واقع در جزیره بُرنئو کوههای بلو واقع در ساحل مشرقی استرالی رودخانه مُوِر و رودخانه سیِین واقعند در استرالی

آب و هوا و محصولات آن

آب و هوایش تغیر پذیر است بنابر بادها که در آنجا میوزد و نیشکر و قهوه و برنج و اقسام ادویه جات زیاد است و مخصوصا در استرالی یافت میشود الماس و طلا و مس و سرب

صنف و زبان و اهل آن

بعضی از مخلوق اُستانی از جنس مردمان زرد رنگ‌اند و بعضی دیگر
از جنس سیاه. زبان مالِه زبان عمومی اهل اُستانی است و مذهب
عیسوی در تمام ممالک اُستانی شیوع دارد الا اهل ژاوا
و اهل سوماترا و اهل بُرنائو و اهل ملوک اغلب ایشان از اهل
اسلام‌اند بعضی از آنها هم بحالت بت‌پرستی باقی‌اند حکومت
و سیاست تمدن در اُستانی مختلف است

اهل اروپ

نمی‌شناختند اُستانی را مگر بعد از سنه هزار و ششصد عیسوی که
تقریباً تا حال سیصد سال میشود اسامی مهندسین کشتی که پیدا
کرده‌اند از اینقرار است ماژلان بوگن‌ویل گک پروز
ودمن اوزویل وغیره

میکرُنزی یا اُستانی شمالی

موضوع است در مشرق ژاپن و مالزی و مشتمل است بر جزایر
ماژلان و جزایر ماریان و جزایر کارلین که متعلق است باسپانی
جمعیت   مساوی است بیک میلیان

مالزی یا اُستانی مغربی

این مملکت شامل است جزایر متعدده را اول ارشیپل بُرنائو که
جزیره معتبرش مسمی است بجزیره برنائو و متعلق است باهل هلاند
الماس و طلائی بادی در آنجا یافت میشود و حاصل میسازد
برنج و ادویه جات   دویم ارشیپل معروف سلیب که
نیز متعلق است باهل هلاند   سیم ارشیپل سند که شامل است بر
چندین جزیره که معروفترین آنها هستند جزیره ژاوا که در
آنجا یافت میشود شهر باتاویا پای تخت ممالکی است که از

که از آنجا در تصرف هلاند است و جزیره سوماترا پای تخت و شهر
دیگرش پلمبانگ بندر تجارتی است که متعلق است باهل
هلاند چهارم جزایر ملوک که ادویه جات زیاد در آنجا حاصل
میشود نیز متعلق است باهل هلاند پنجم جزایر فیلیپین که معروف
آنها است جزیره لوسن که شهر مانیل پای تخت او است
شهریست پر تجارت که متعلق است باهل اسپانی جمعیت
مالزی مساویست با پنج میلیان

مالزی یا استانی جنوبی

مشتمل است بر مملکت استرالی که قبل از این معروف
بوده بهلاند جدید یا نول هلاند و بر تاسمانی و بر پاپوزی
و بر کالیدنی جدید و غیره جمعیتش مساویست بدو میلیان و
پانصد هزار نفر

استرالی

که تقریباً بقدر تمام اروپ وسعت دارد و داخله او هنوز
درست بتحقیق معلوم الحال نیست و محدود است در جانب شمال
و جانب مغرب و جنوب بواسطه دریای هند و در جانب
مشرق بواسطه دریای محیط و انگلیس در سواحل این جزیره
چهار قطعه را متصرف است اول کال جدید جنوبی که واقعست
در ساحل مشرقی پای تخت وی شهر سیدنی است واقع
در کنار بندر ژکسن دویم مملکت ویکتوریا واقع در ساحل
جنوب و مشرق پای تختش ملبورن سیم استرالی جنوبی
پای تختش ادلائید چهارم استرالی مغربی پای تخت
وی پرت و این مملکت شامل است بر معدنهای طلا و مس
و مملکت تاسمانی که واقعست در جانب جنوب و مشرق استرالی

نیز متعلق است بانگلیس پای تختش هُبارتون است که شهریست

پر تجارت و در آنجا ادویه جات زیاد یافت میشود

جزیرهٔ پاپوازی

که واقعست در شمال استرالی و این جزیره یکی از جزایر بزرگ

دنیاست و اهل‌ها اند در آنجا کارخانجات و عمارات دارند

در آنجا یافت میشود مرغهای بهشتی

مملکت کالدنی جدید

موضوعست در جانب مشرق استرالی و متعلق است بدولت فرانسه

پلی نزی یا استانی مشرقی

مشتمل است بر جزایر موضوعه در جزو مشرقی دریای محیط

و مغرب امریک جمعیتش مساویست بیک میلیان و پانصد

هزار نفر جزایر معتبره اش هستند ساندویک که اهل

وی

وی همگی عیسوی شده اند و سبقت دارند در تربیت از

سایرین اهل آن مملکت و پای تختش هنولولو است

و جزایر تاهیتی که در تحت حمایت فرانسه است و

جزایر مارکیز که متعلق است بفرانسه و

جزایر نول زلاند یا زلاند

جدید که متعلق است

بانگلیس

در کارخانه استاد الاساتید الکرام

عالیجاه رفیعجایگاه علیقلی خان سمت

انطباع پذیرفت حرره الفقیر

میرزا آقای کمره‌ئی

[illegible]

۹۱[illegible]
۲
۹۳[illegible]
[illegible]